

Arhiivfond

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

MEIE

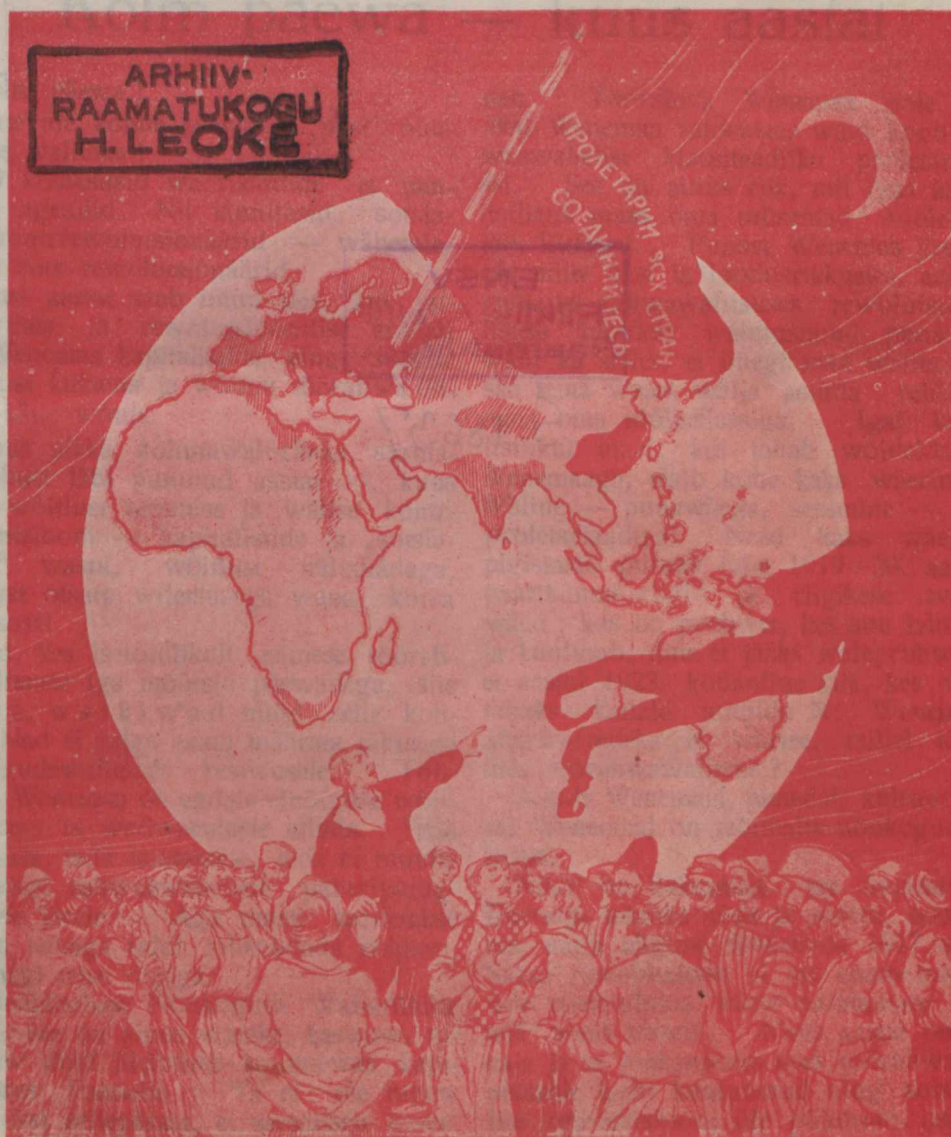
NOOR TÖÖLINE

Töölisnoorsoo kuukiri

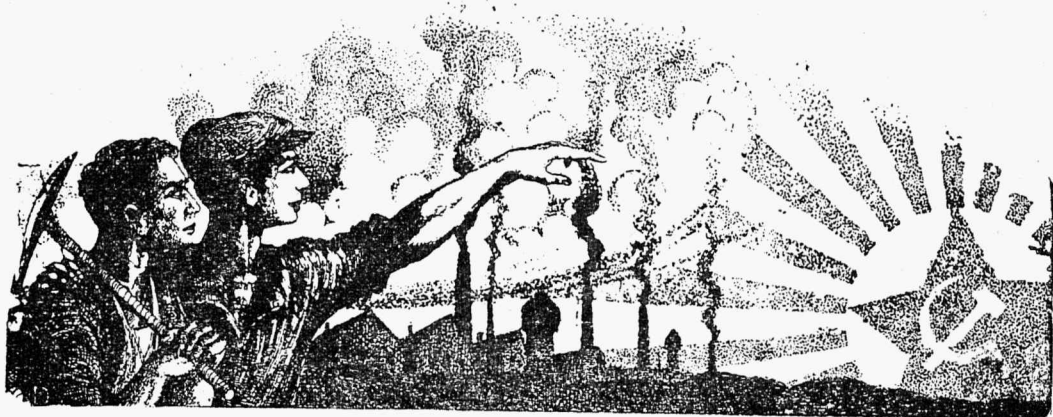
Nr. 3—4

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Gogoli p. 4
Töölise Keldris — Telefon 11-02 ja 13-01

Nr. 3—4

Oktoober — November 1923

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Kolm päewa — kuus aastat

Kolm päewa !

Mitte üle kolme päewa ei püsi nõukogude walitsus !

Nii kraaksusid wabrikantide ja pankiiride agendid. Nii kinnitasid sotsialistid-kontrrewolutsionäärid — wähemlased ja sots.-rewolutsionäärid.

Kuus aastat saab nüüd täis, kui punakaartlase ja rewolutsioonilise soldati iäk Wenemaa kapitalistide ning sotside walitsuse kukutas ja wõimu töörahwa esitajate kätte wõttis.

Kuus, pikka, kohutawalt-ränka, surmahädaohust läbi punutud aastat — kuus aastat wõitlust seesmise ja wälise kontrrewolutsiooni — kapitalistide ja „sotsialistide“ wastu, wõitlust näljahädaga, wõitlust otsatu wiltsusega wana korra aherwartel.

Need, kes iseteadlikult esimese töörahwawalitsuse iga mõõtsid päewadega, siis kuudega, w a i k i w a d nüüd selle kohta. Nad ei julge enam määrata tähtaega nõukogudewalitsuse kestwusele. Töörahwa Wenemaa on endale eluõiguse wõitnud isegi ta weriwaenlaste silmis. Teda wihatakse, teda laimatakse, teda ei tunnistata kõigi rahwuswaheliste paberiparagrahwide järele. Aga ometi kardetakse teda ja temaga tuleb rehkendada rohkem, kui ühegi teise riigiga.

Sotsialistliste Nõukogude Wabariikide Liit — see on ainus wärske, kaswaw, tugewnew jõud üleilmses koonewas kapitalistlikes Paabelis. Ta ei ole tugew mitte üksi sellepärast, et seesmiselt terwe-

neb. Töörahwa Wenemaa pole mitte üksi Wenemaa rahwaste, waid kogu rahwuswahelise klassiteadliku proletariaadi asi. See on ainus riik, mil igas kapitalistlikus maas oma tulisemad noolehoidjad, liitlased. Punase Wenemaa jõud ei ole mitte üksi ta loodusrikkustes, ennenägematus rahwawalitsuses, rewolutsioonilistest ideedest waimustatud punawäes, waid ka selles, et ühegi maa walitsus ei saa tema wastu wälja astuda rehkendamata oma töölikklassiga. Igal kapitalistlikul maal, kes tahab wõidelda — N. Wenemaaga, tekib kohe kaks wäerinda : Wäline — punawäega, seesmine — oma proletariaadiga. Need kaks wäerinda pigistasid puruks juba 1919—20. aastatel paarikümne riigi ja riigikese walged wäed ; kus on prohwet, kes suu lahti teeb ja kuulutab, ilma et jääks waleprohwetiks, et aastal 1923. kodanline riik, kes uuesti tahaks kallale tungida N. Wenemaale, aherwarredeks ei wärise, millele tõuseb üles töörahwawalitsus ?

Ainult Wenemaal, pimedal, kultuuriwaaesl Wenemaal on wõimalik nõukogudewalitsus.

Nüüd on Saksamaa, see kapitalistlike Euroopa tehnika süda ja peaju, seisukorras, nagu nägime Wenemaal 1917. aastal. Saks rewolutsioon ei ole enam marksistide ettekuulutus, mitte paratamatu tulewik, waid olewik. Kuus aastat on kurnaja ja ta jooksupoiss sots töörahwa Wenemaale kadu kuulutanud ning sotsialistlike rewolutsiooni üle püüdnud itsitada,

ja nüüd näeb Saksa proletariaat Wene rewolutsiooni kuuendat aastapäewa oma uue ajaarwamise alguseks teha tahtwat. Ajalugu algas uut lehekülge 1917. aasta sügisel; nüüd, Saksa rewolutsiooniga, läheb ta teise peatüki juure, mis veel tähtsam, veel suurema ulatusega kui esimene. Häda kurnamisele, häda kogu maailma töörahwa waenlastele! — on ta pealkiri.

Sellega ei taha me mitte ütelda, nagu oleks nüüd juba N. Wenemaal kommunistiline kord ja nagu oleks Saksa proletariaadil raskused seljataga. Kommunistid korda ta täiuses ei suudeta üles ehitada mõne aastaga; seks on waja aastakümneid, aastasadasid. Wenemaa pole weel kommunistiline, see on ainult maa, kus töörahwal wõimalus uut ühiskonda ehitama hakata ja kus seks algsamme tehakse. Saksamaal ei lõpe kodusõda mitte ühe päewaga; mõisnik ja wabrikant ei wanneru sealgi alla ilma kõige ägedama wastupanekuta. Wiltsustest ja hädadest tuleb „oma“ ja Prantsuse kapitalistidest näljasuremisele määratud Saksa tööliklassil läbi tungida, enne kui wõib oma riigi ülesehitamisele asuda. Veel suurema jõuga astub kapitalistiline maailm rewolutsioonilise Saksamaa wastu, kui kontrrewolutsiooni toetamises N. Wenemaal. Rahwuswahelised wampiirid teawad, mida tähendab nende saatusele Sak-

sa rewolutsiooni wõit. Nad teewad mee-leheitliku katse, seda ära kägistada, mis N. Wenemaa pinralt end üle ilma laiutamas.

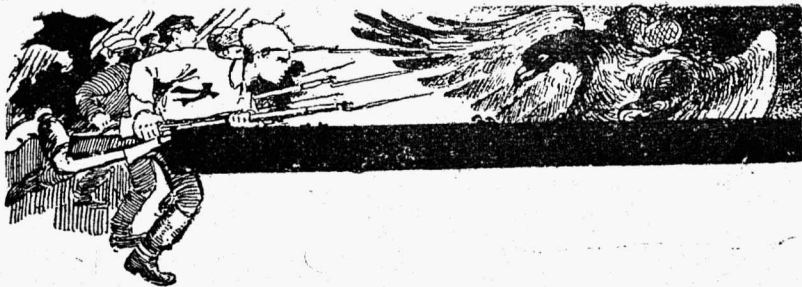
Saksa rewolutsiooni wõit on kindel, kui rahwuswaheline proletariaat mitte ükskõikseks pealtwaatajaks ei jää, waid iga maa tööliklass oma rusika tõstab kurnaja wastu, et teda takistada sõjakäigus Saksa tööliste ja talupoegade wastu.

Walwel olla Saksa rewolutsiooni kaitseks! — see peab olema rahwuswahelise proletariaadi hüüdsõna.

Ole walwel ka sina, töörahwa noorsugu. Ära unusta, et kui töörahwa Wenemaa ei langenud kolme päewa jooksul ja wõimsana püsib nüüd, kuuendal aastapäewal, siis ainult määratu ennastsalgawa wõitluse tõttu sadade tuhandete ja miljonite poolt. Samasugust, kuid veel laiemate hulkade jõupingutust nõuab Saksa rewolutsioon.

Sina, töörahwa noorsugu, oled põlw, kel kõige enam lootust näha ja maitsta lähenewa klassisõja paljutõotawat wõitu. Sina oled lähem pärija, kel peab saama õigus külwata ja lõigata põllul, mida tänapäew tormis ja tules umbrohost puhastatakse.

Sina ei tohi ka puududa lahinguwäljalt, kui tööliklassi eelwäed hädasignaali annawad!

Saksa proletaarline rewolutsioon

Haritud ja kaine Saksa tööline ei tee kunagi seda, millega hakkama said Wenemaa kommunistid. . .

Nii kinnitasid kodanlised ja „sotsialistlikud“ targad kooris — wastuwäiteks kommunistidele, kes Saksamaa rewolutsiooni paratamatut lähenemist ette nägid. Pealiskaudsele waatlejale wõis tõesti veel mõni kuu tagasi paista, et kodanline kord seal terasjalgadel seisab ja teda lähemal ajal ükski kommunistiline liikumine ei ähwarda. Töölisklass näis käsist ja talust seotud olewat; sotsiaaldemokraatia juhid olid need Delilad, kes selle wõimsa Simsoni olid wilistlastele kapitalistidele wangi annud. 250—300 tuhandeline kommunistide partei näis käpuiäis olewat sotsiaaldemokraatlike partei kõrwal, kus aasta tagasi ligi 2 miljoni liiget oli. Aga paari-kolme wiimase kuu jooksul on seisukord nii põhjalikult muutunud, et seda kuidagi enam salata ei saa ka need, kes iga rewolutsioonilist liikumist püüawad hulkade eest ära warjata. Sotsiaaldemokraatiline partei on wiimastel kuudel üle poole oma liigetest kaotanud; need on osalt kummunistlikesse parteisse üle läinud ehk — enamal määral — poliitilisest organisatsioonist eemale jäänud, kuna nad pärast läbielatud pettumust kohe ei julge teisse parteisse astuda. Neist 6—700 tuhandest, kes weel sotside parteisse jäänud, on kaks kolmandikku, kui mitte kolm neljandikku, juhtide senise paindlise poliitika wastu. Sama Berliini ringkonna partei kongress, kus weel aasta eest mingit pahempoolset wastasrinda märgata polnud, otsustab nüüd peaaegu ühel häälel partei keskkomiteele ja parlamendirühmale äraandliku poliitika eest usaldamatust awaldata ja partei keskhäälekandja „Vorwärts“ toimetus ümber walida. Osariikides Saksis ja Thüuringis on sotsiaaldemokraatlike proletaarlaste ja kommunistide ühine wäerind nõnda kaugel, et kommunistid walitsusse astuwad. Niisuguse walitsuse nõudmine saab iga päew ikka enam kõigi sotsiaaldemokraatlike proletaarlaste loosungiks. Niisugune walitsus, nagu Saksis ja Thüuringis, mis koosneb pahempoolsetest sotsidest ja kommunistidest, ei ole weel puhtrewolutsiooniline walitsus — ei ole weel tööliste ja talurahwa walitsus, mida nõuab kom-

munistline partei. Selles walitsuses istuwad weel sotside juhid, kes kõiguwad sotsiaalse rewolutsiooni ja „demokraatia“ wahel. Nad olid ainult kogu tööliklassi pealerõhumisel sunnitud kommunistidega ühise walitsuse looma. Nende eesmärk ei ole mitte tööliklassi diktatuur — nõukogude wabariik, waid nad tahawad demokraatiat kaitsta, seda demokraatiat, mis on maksma pannud mustwalge kindralite diktatuuri kogu Saksamaal ja täitsa põrand alla ajanud Baiaris isegi sotsid. Aga niisugune kommunistlik sotsiaaldemokraatlik walitsus on sammuks edasi tõeliku töörahwawalitsuse poole. Ta aitab koondada ühist wäerinda. Kapitalistid ning parunid wõtawad wiimaks otsustawa pealetungimise tööliklassi wastu ette; sünnib paratamata Thüuringi ja Saksi tööliste walitsus, wõimaldab töölishulkadele jõudude walmispaneku kodusõjas rohkem, kui see oleks wõimalik olnud sotside walitsuse juures.

Saksamaa kodusõda on tegelikult juba alanud. Baieri fascistid on tegelikult juba wõimul ja selle Saksamaa osariigi oma kantsiks teinud; nad wilistawad keskwalitsuse otsuste peale, kes pealegi Müncheni fascistide kodusõja ettewalmistuste peale läbi sõrmede waatab ja ainult kommunistlike liikumise kägistamise üle pead murrab. Küsimus on weel ainult, mil kodusõda täitsa üle Saksamaa lahti puhkeb.

Meie Eestis kõneleme parunite wõidu ja landeswehri sõjakäigu hädaohust. Misugused jõud on siis Saksa tööliklassil? On tal wõimalik walitsewate klasside pealetungimist oma wõiduks muuta?

Wene proletaarline rewolutsioon wõitis iseäralistes sõjaoludes. Siis olid rahwahulgad — tööliised ja talupojad — sõjariistus. Üksi oleks tööliklassil wäga raske olnud wõitu saawutada, sest seal on ta wäike wähemus kogu rahwast. Teiseti on asi Saksamaal. See on üks neist wähestest maadest, mis otse küns sotsialistlikeks rewolutsiooniks oma klassilise koosseisu poolest, millele muidugi wastab sotsialismi eeldus — kõrge kapitalistlik tehnik.

1920. aastal oli Saksamaal umbes 60 miljoni elanikku, neist 34 miljoni täisealist. 34 miljonist täiskaswanust oli 4 ja pool miljoni „iseseiswaid“ (peremehi

jne.), 3 ja pool miljoni poolproletaarlasi, 3 miljoni teenijaid (ametnikke jne.) ning 23 miljoni töölisi. Tööstuses oli ettevõtjaid pool miljoni, töölisi 13 miljoni ja teenijaid ning poolproletaarlasi („poolperemehi“, käsitöölisi) 2½ miljoni. Põllutöös oli töölisi üle 7 miljoni, mõisnikke ja suurtalupidajaid miljon ja weerand, poolproletaarlasi (wäikekohapidajaid; „popse“) ning teenijaid poolteist miljoni. Wabas elukutses poolmiljoni iseseiswaid, kaks miljoni töölisi ja teenijaid.

Nii on igast 100 täiskaswanust läbis-tikku umbes :

Iseseiswaid (peremehi)	12
Poolproletaarlast	10
Teenijaid (ametnikke)	8
Töölisi	70

Nõnda siis, kui isegi ei arwaks rewolutsiooni toetajate hulka kedagt peale tööliste, saaksime siiski jõu, mis kaks korda suurem kogu teistest. Iga 70 töölise wastu seisaks kõigest 30 mittetöölisi. Kuid enamus teenijatest ja poolproletaarlastest läheb üheskoos tööliklassiga, ja iga päewaga kaswab see ühine wäerind. Kuigi töölised wiimaseni ei ole rewolutsiooni poolehoidjad, kuigi põllutöölise hulgas, iseäranis Põhja-Ida Saksamaal, osa maatöölisi kuulub fascistlikkudesse organisatsioonidesse (Balti parunite landeswehr!), ometi on nüüd juba määratu enamus Saksa rahwast töölisrewolutsiooni poolt ning ootab signaali, et Stresemanni kindralite „demokraatiale“ lõppu teha. 15—20 miljoni proletaarlase ja poolproletaarlase wastu on mõni sada tuhat fascisti, politseinikku ja sõdurit wõimetud. Kuigi kodusõda päiguti wõib wäga weriseks

kujuneda, kuigi wast Baieris mõni aeg fascistid wõiwad walitseda, on Saksa tööliklass seesmiselt nõnda tugew, et koguni iseäralisel, erakorralisel juhusel, oma kontrrewolutsionääridele alla jääb. Hädahoht ei peitu mitte siin. Hädahoht on rahwuswahelises seisukorras.

Wõib olla, et Prantsusmaa ise „erapooletuks“ jääb. Ta ei julge oma sõjawäge saata Saksamaad okupeerima, sest kardab, et see seal samuti ära laguneb, nagu Saksa okupatsiooniwäed 1918. a. Ka tulks tal siis Saksamaad toita, mida ta ei suuda. Wõimalik, et Prantsusmaa paremaks peab Saksa kontrrewolutsionääre toetada ja oma käsikuid — wähemaid riike — Saksamaa ja selle liitlase — N. Wenemaa kallale kihutada. Rahwuswaheline kontrrewolutsioon tormab warem ehk hiljem Saksamaa wastu.

Siin on rahwuswahelisel proletariaadil suured kohused. Ta peab ühise wäerinna looma, et Saksamaa rewolutsiooni päästa. Saksa rewolutsiooni surm oleks ka Euroopa rewolutsioonilise liikumise halwamine kauemaks ajaks; weel enam: see tooks niisuguse werise tagurluse wõimule, et kogu senine walge terror selle kõrwal tühine näeks.

Töölisnoorsoo päralt on tulewik. Tema on see, kes endale saab — kas rewolutsiooni wõidu wilja wõi tagurluse püüsiwarwa-hoobid, wõllad ja orjuspõlwe. Ta on igas rewolutsioonis olnud see, kes kõige suurema waimustusega esimesena läinud barrikaadidele ja walmis olnud surema naeratusoga huultel. Ka eelseiswates otsustawates wõitlustes ei tohi ta wiimane olla.

Walmis olla!

Hämar on wana Mari toas, kuid hämaram ta hinges.

Ei suuda waeneke mõista, millest küll Hansuke mõistuse kaotas? Enne oli teine kui kõik inimesed: töötas, wandus wabriku elu, — äga nüüd? . . . Mari äigas käega üle silme, mõtteid kui kärbeid peletades.

Noh, sellega wõiks ju weel leppida; aga wahel on lugu weelgi halwem: läheb teine minema — terweks ööks; siis tuleb esimeseks wabrikuwileks, kahmab kui pool hullu tüki leiba ja tormab wabriku.

Käib Mari tuba mööda ja laintab käsa: — agulis põlewad juba tuled, kuid

Oktoobri rewolutsiooni barrikaadid Moskwas, Arbati platsil

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Ning mis talle, Hansukesele küll sisse on pugunud? Tassis omale kodu igasuguseid laskeriistu, kui mõni mässaja kunagi; sõpradega istub ta ülewal ööd otsa — unest pole juttugi. Oeh, wiiwad need sõbrad Hansu allawette, kui wiisid ta isagi, — emakese süda tunneb seda ette ära. Wahel ütleb: „Hansuke, wiska nurka kõik see jutupuhumine ning poe sängi, muidu ei saa enne hommikut sõba silmale“. Kuid Hans wastab muigega: „Kes siis nüüd sõja ajal magab, emakene“. Ning westab jällegi sõpradega edasi.

ikkagi pole teda; aga minema läks teine juba hommikul.

Puhus koldel tule üles, waatab akuast: midagi pole näha; ainult lumehelbed, walged, õrnad kui udusuled, lendlewad — lendlewad ning sulawad ruutudel.

Käib Mari tuba mööda ja laintab käsa: ei mõista; löö kas wõi maha, kuid aru ei saa.

II

Just tol samal kohal istus ta, mu kotkake; rääkis, waigistas mind, nimetades emakeseks. — Kuid niipea kui kuulis wi-

let südaööl, — püss õlale — ja õlgi läind.

Kuhu ta ometi läks?

Wanake surub otsaesise ruudule ning waatab pimedusse.

Uulitsal kihutawad autod, ehitatud punaste lippudega; inimesed jooksewad püssid õlal, edasi tagasi, kui oleks neil tuli taga. Wahetawad möödaminnes lühikeste fraasidega, ruttawad kuhugile.

Mari kuulatab. Ning ta wanad kõrwad kuulewad hästi. . .

— Pagana pihta, Hansust on kahju. Wahwa poiss oli, kuid nüüd — ilma käeta. —

Kahju jah. Näe istusid õhtul ukseesisel, ootasid: pidi tulema auto walgetega.

Tuligi auto, kuid autos kuulipilduja.

Autot nähes karjuwad meie mehed: seisa, ehk laseme!

— Ja nemad? —

Aga nemad! Seisma jäid, lasksid paar korda rewolwrist ja näe — Hansul käsi haawatud. —

Kui ussist nõelatud, taganes Mari aknalt. . .

Auto. . . kuulipilduja. . . ümised ta arusaamatult ning jookseb uulitsale, — palja jalu, juuksed lennul, kõnelejatele järele.

Hingeldades jõuab nendeni.

— Kae, Peeter, see on ju Mari, Hansu ema. Kust ta's nüüd tuleb?

Hansu käsi. . . kuulipilduja. . . auto.. hingeldab Mari.

— Rahusta, Mari, tühi asi eks saa terweks jälle. —

Mari wäriiseb, silmad äritusest punased, huuled liiguwad arusaamatuid sõnu pomisedes.

Haarab wiimati oma kondiste sõrmedega kinni Peetri käest, ning sosistab salapäraselt: „Kas sina ta tapsid?“

— Mine ikka, Mari, oled sa hull? Usu, kui koera oleksin tapnud selle, kes julges sihtida Hansu poole. —

„Waiki, waiki! Sa ise tapsid ta. . . . sina tapsid“.., karjub Mari.

— Kuule, ta on tõesti hulluks läinud — tähendab Peeter seltsimehele.

Ja, segane. . .

„Ah arwate: Mari on segane....“

Ning käsa laiutades tormab ta mööda uulitsat karjudes: Mari on hull... Hansukese käsi... Auto... Mari on hullumeelne..

Tormab tuppa, peidab end nurka ja,

metsikult ümber waadates, pomiseb õõ läbi sidumata sõnu.

III.

Iuba õhtul oli lambiklaas katki läinud, — tuba täitus tahmaga. Mari, üleni nõgine, istub nurgas ja pomiseb, pomiseb.

Pisarais aknad mustasid tahmast ja waewalt wõis neist läbi näha uulitsal kihawat elu.

Hansukesele kätte... Auto... Kuulipilduja... Mari on hullumeelne... Tsss.... Kas kuuled — kantakse... lauldakse... need on inglid... näe, näe, kui ligidal, siinsamas... ümised Mari.

Siis, nagu tagaaetud, jookseb wärawani, seisatab, kuulatab ja ümised jällegi:

Muusika... Ei, inglid laulawad... kantakse... palwetagem... oli ta mul ju ainuke... Hansule käesse... Auto... kuulipilduja... Siia... siia kandke, olen ju mina ta ema... hüüab Mari kellegile kaugusse.

— Walmis olla! Auto kuulipildujaga läheneb! — kajab uulitsal.

Marile oleks nagu noaga südamesse pistetud.

Auto... kuulipilduja... Hansukese käsi... Mari on hullumeelne... Te haarab mõlemi käega jäätand telliskiwi ja ootab.... Auto tuleb nurga tagant nähtawale.

— Walmis alla! — kuuldu kusagilt hääle.

Kettidega kõlistades jõuab auto Mari kohale ja osawasti wisatud kiwi lendab otse autosse.

Ai — ai — ai... kobab Mari läbilastud rinda. Langeb siis werisena lumele, seda punaseks wärwides.

Auto järele kõlawad paugud...

Werise Mari ümber koguwad inimesed märgade rätikutega, haawa sidudes ja were jooksu takistada püüdes.

Rahwa halgas sõeluwad poisikesed, püües Marile läheneda.

„Kas te Hansu pool käisite?“

— Ei. Aga kus ta on? —

„K. haigemajas“.

— Hea, ma jooksen kohe sinna!

„Hiljaks oled jäänud. Sealt ta juba tulebki“ — kuulduwad rahwa hulgas hüüded.

Hans tuleb, pea püsti, käsi sidemega kaelas. Kummardab ema üle ja üsib: „Surnud“?

— Ei, ainult meelemärkuseta.

„Ema, emakene!“... Mari toibub ja metsikult ringi wahtides, kahistab:

„Ole wait... Sina oled ta tapnud.“

— Emakene, see olen ju mina...“

„Sina tapsid ta? Jah?“

— Eest ära —, kõlab hoiataw müüd.

„Kandke ta tuppa“, pöördub Hans rahwahulga poole. Ja käsutab siis:

„Kui meie oma pole — lase kummidesse, see on kõige kindlam“.

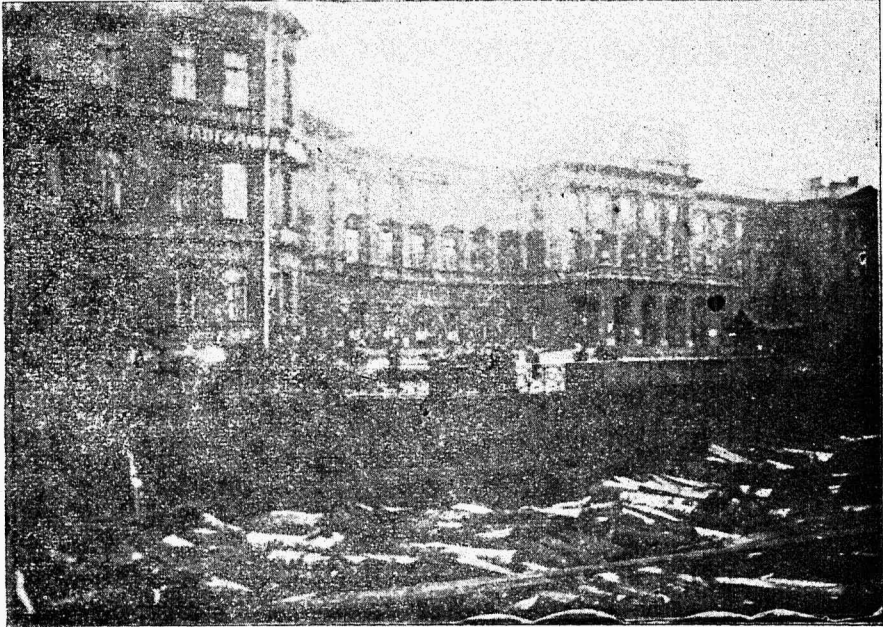
Inimesed walguwad laiali. Mari kantsè tuppa.

Kuid lumel, kus lamas Mari, punetati tumedana werelomp.

— Eest ära... kõlab wiir ast korda.

„Walmis olla“ — käsutab Hans.

Kogust „Молодая Пресня в октябре.“

Piiter oktoobri rewolutsiooni päiwil

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Wõitleja

Konrad Lehtimägi

Kolm kuud harilikkudes oludes ei ole pikk aeg, ent need kuud, mis olid möödunud wäljatõstmise päewast, tundusid Arwi meelest pikemad kui aastad. Nagu rõhuw koorem muljus see häwitamise päewa mälestus teda. See päew oli häwitanud nende kodu, kogu nende elu, nii äkki ja julmilt, nagu keerdorm lõhub linupesa, loopides halasti wäiksed pojad wastu märga maad. Olid purustatud kõik kaunid tulewiku lootused, lapsepõlwe elurõõm oli muutunud kannatuseks ja mustaks mureks.

Esiteks pidid nad peaaegu nalga surema. Kohtu poolt mõistetud tasutaks politsei ülemale oli neilt oksjoni teel müüdnud kõik, mis iganes müüa kõlbas, neile endile ei jäänud midagi. Ema ketras, kodus ja tegi kõikisugu töid päewad ja ööd. Kuid sarnasest tööst sai niiwõrd wähe tasu, et tuli elada poolnälgas.

Kui Arwi oma nooruse tõttu ei saanud weel kusagil töökohta, siis otsustasid nad emaga, et ta siiski jatkaks koolis käimist.

Selle juhtumise järele muutus Arwi

põhjalikult. Ta muutus nukraks ja sõnaahtraks. Mõjusid seks kaasa muidugi nälg ja raske ainealine seisukord, kuid veel enam muutunud wahekord kaasõpilastega. Ta oli enne olnud kõikide pailaps, hoolas ja rõõmus. Oli olnud alati kõiges esimene, jooksja ja wisa maadleja. Korraldas leeripoiste wastu lumesõdu ja tormijookse, oma hulljulgusega neid wõites. Oli alati liikuw ja tegutsew.

Nüüd märkas Arwi, et kooliski oli kõik muutunud. Esiteks hakkas ta tähele panema kurjakuulutawaid pilkusi, kuulma salasosistusi. Esialgu ei pannud ta neid tähele. Alles ühe wahetunni ajal kaswas see üle ääre.

Üks wähe wanem hallparuni poeg kutsus Arwi maadlema. Arwi oli nõus. Ent kui ta nuumatud hallparuni wõsu maha pani, hüppas see üles ja hüüdis kättemaksuhimuliseks :

— Wang! Wang!

Iseäraline tunne pigistas Arwi südant ja ta silmad tuhmusid imelikult. Talle kerkis meele isa wangistamine, mis oli tulnud sellest, et isa oli hakanud wastu rikastele, ja nõudnud omale ning perekonnale paremat äraelamist. Tütarlaste seas kuuldus kiunuwaid naeruloksatusi, ka mitmed poisid hüüdsid õrritades :

— Wang! Wang!

Arwi ei saanud sõnagi lausuda. Imeselgelt mäletas ta ainult seda, kuis isa wiidi politseinikkude wahel, mäletas kogu nende õnnetust. Ta nõjatas seina wastu ja puhkes kibedasti nutma.

Nüüd alles rõõm tõusis. Naer aina laenetas ta ümber ja pilkesõnad wilkusid tõrwikutena. Kõik, kes olid saanud tunda kunagi ta jõudu, maksid kätte nüüd naeruga. Wedelused, laiskurid rikaste lapsed pole kunagi wõinud sallida, et teda peeti ikka esimeseks. Ja nüüd oli ta siin alandatuna, nutwana. Hullunud wõidurõõmuga kriiskasid need wastikud raswased mammapojad ikka waljumini :

— Wang! Wang!

— Waadake, kuidas wang. . .

— Äh! Juba sinagi nutad! Juba hulud!

— Tulge waatama!

Need pilkehüüded laskusid Arwi südamesse, kui suured kiwid ja just nagu loobitaw peitis Arwi oma pead, keeras nuttes näo krobelse seina wastu, nagu oleks see ta ainus kaitse.

Aga sellest pilkajad alles ühinesid. Eriti see poisijõmm, kelle Arwi oli alles

wõitnud. Ta lähenes seljatagant Arwile, rebis kuult wähe lahtiläinud lappi ja pilkas narrides :

— Wang! Wangi poeg! Säh kugista oma naru!

Kuid see oli liig. Arwi lakkas äkki nutmast, waatas ümber kui piiratud hundipoeg ja samas wirutas pilkajale wastu sarnase rusikahoobi, et see tuikus ja kukkus lumme. Katsus tõusta, aga Arwi haaras kinni, tagudes pöörase jõuga, kuni taotaw, nagu werine, kaotas mõistuse. Ja kui üks teine suurem poiss tahtis Arwi kallale tungida, wirutas Arwi nobeda löögiga uuel waenlasel jalad alt, wajutas ta maha ja jõudis talle juba paar korda näkku lüüa. Aga siis tõsteti ka kraet pidi püsti ja ta tundis õpetaja karistawa hääle selja taga :

— Mis see tähendab, Arwi?

Arwi purtskas uuesti nutma, wõimatu wastama midagi.

— Ta tormas Kalle kallale, algas üks ebakindlasti, — ja hakkas taguma, lisas teine.

— Mispärast ta haugutas! puhkes Arwi rinnust kihisewalt. — Mina ei saanud midagi paha. . .

Ta hää! murdus nutust.

— Kuida wiisi Kalle siis haugutas? — küsis õpetaja. Kui Arwi ei wastanud, ütles üks tüdruk aralt, punastades :

— Ta sõimas teda wangiks. . . ja kõigiks. . . Ja Kalle rebis ta kuube. . .

Õpetaja näol peegeldus osawõtt ja pahameel; ta waatas waljult poiste hulka ja ütles kurjasti hukka mõistes :

— Kas arwate, et sarnane ümberkäimine on õiglane? Jätke see wiimseks korraks!

Sest saadik oli Arwi elu mürgitatud. Ta muutus sosistamiste ja pilkawate märkuste pärast kinniseks, ta ei wõinud enam osa wõtta mängudestki, nagu warem. Mõned, kes oleksid muidu olnud ta poolt, muutusid sellepärast ka õelaks ta wastu. Ja ikka sagedamini sai ta kuulda seda nime, mis piinas ja ärritas teda ning ajas wihale.

Koolis wäljaspool tasus ta armuta igale kätte, kes kordki oli lausunud selle sõna. Ta waenlased ei julgenud käia muidu, kui hulgakesi, keda ta ükski tabas, see selga sai. Ja mõnikord ta ei hoolinud kas oleks ta samas mahalöödud.

Kord koolist minnes, algas poistekari hüüdma seda wihatud nime. Arwi tor-

mas nii äkki ja piiramata wihaga poiste sekka, et wõit näis esiteks kalduwat tema poole. Ta lõi mõnedki pikali. Ent lõpuks wäsis ta siiski, kui poisid tormasid talle seljataha ja tõmmasid ta maha. Kui plikad mõne silmapilgu pärast kohale jõudsid, oli ta nägu täitsa werine.

Kui õpetaja teisel päewal küsis, kuidas ta nägu siniseid muhkusid täis on, ei wastanud ta midagi. Aga juba järgmisel päewal kolkis ta kahte tapelusest osa wõtjat.

Sarnane elu mõjus rikkuwalt ta loomusesse. Lapselik rõõm kadus; ta muutus ikka süngemaks ja kättemaksuhimuli-

semaks. See arendas ta wihkawat loomusundi ja arendas teda haruldaselt hääks kiskujaks. Ta õppis oma kogemustest, et ei wõi haarata kinni wasta-sest nagu teised poisid, ega lubada teistel end haarata — waid peab aina lööma. Ta pani tähele, et hoop lõua ja kõhualla wiib meelemärkuse kaotamiseni ja õppis muidki wõtteid, mida ta halastamata tarwitas suuremate wastaste kallal. Nii sai ta oma waenlastele hirmuks; sõna „wang“ lausuti ikka tasemini, aga seda sosistati siiski ja seepärast ta oli alalises sõjas.

(Järgneb)

Muremaa mulla kamaral

Muremaa mulla kamaral
me' pureme
ja sureme

Muremaa mulla kamaral
joodakse werd,
— inimese werd —

See on alles õhtu hämaral,
ees meil mustem töö,
kui tuleks öö.

Muremaa mulla kamaral
leiame teed loidul,
ei meile walgust pole koidul

Muremaa mulla kamaral
jõuga murrame tee —
õigusele — wabadusele !

M. W.

MEIE MAJANDUSLINE WÕITLUS

Töölisnoorsugu, wõitlusse oma nõud- miste eest!

Takistamatult tungib edasi töölisklass. Hoolimata kõigest surweawaldustest, millega loodetakse enaha suruda tööliste nõudmisi, kaswab siiski tööliste jõud, tihenevad wõitlejate read, kes aast-aastalt lehekülge lehekülje järele kirjutawad oma klassiwõitluse ajalugu — kõige töörahwa wabastamise wõitluspäewi. Wägew on see sündmuste laine, mida sünnitame meie tuhanded, miljonid kurnatud, kes me kõik loowat tööd teeme oma klassi tulewikule. Kuhu meid kannab see wägew sündmuste wool, mille sünnitajad ise oleme, kuhu me jõuame, seda näeme alles siis, kui uue lehekülje keerame oma wabaduswõitluses ja tagasi waatame möödunud wõitluse peale.

Pilk tagasi

Selleks, et täielikult hinnata töölisnoorsoo wõitlust oma nõudmiste eest ja edasi jõudmist wiimaste aastate jooksul, heidame lühikese pilgu tagasi. Töölisnoorsoo liikumine algas alles siis tõsiselt ja sai rahwuswaheliseks teguriks, kui sotsiaaldemokraatia kodanluse õuepeniks läks. See oli ilmasõja weristel päewadel, kui iga maa kodanline noorsugu marukoerte kombel teiste maade rahwaste häwitamist nõudis, kui sotsiaaldemokraatia maru-rahwuslist kihwti noorsoosse tilgutas, kus sudes neid „oma“ isamaa kaitsele, kus troonil salwitud keisrid. Siis astus töölisnoorsugu üles selgete hüüdsõnadega: „Maha rahwaid häwitaw sõda! Maha rahwaid orjastaw poliitika!“

See määras ära meie lähemad ülesanded.

Noorsugu on koos töörahwaga oma seisukorra parandamise eest wõidelnud ja see wõitlus kinnitas ainult ühte: töörahwa nõudmisi suudab rahuldada ainult niisugune walitsus, kes kartmata nende tagawarade ligi läheb, mis kodanlusele pühad — niisugune walitsus on töörahwa walitsus.

Noorsoolane, kes tahab tulewikku pilku heita, peab julgesti käesolewal silmapilgul wõitlema. Meie, töölisnoorsoolased, pidasime üheks oma suuremaks ülesandeks oma klassiwendade seas klassiteaduse kaswatamise poliit-hariduslikes töös. Seda tegime minewikus. Nüüd peame kõigi töötawate kihtide noorte poliitiliste ja majandusliste nõudmiste eest wõitlema, et takistada haudawarisewat kurnajate klassi töörahwale surmawat hoopandmast. Must reaktsioon, mis enne warjatult elas demokraatlikes kuues ja rahulikult häwitas oma wiimaseid tagawarasid, ronib nüüd wälja, et wõimsalt suruda mitte ainult töölisnoorsugu, waid ka wäikekodanlisi noorsoo kihte oma kanna alla.

Noortööliste seisukord linnas ja maal

Töötasu wähenemine on igalpool käsil. Praegune päewapalk noortöölistele kõigub 50—130 margani. Ja palju on neid õnnelikka, kes 130 markagi jõuawad teenida! Paberil makswa töökaitseaduste järele on lubatud alaealistele puhkeag, aga kes on sellest kuulnud tegelikult midagi. Seaduse järele on keelatud alaealisi tarwitada tööde juures, mis noorte terwist wõiwad rikkuda, kuid iga töökaitsekomissar on kurt ja pime niisuguste „kõrwal astumiste“ puhul. Suuremad wabrikud jääwad seisma ja ikka suuremal arwul latab töölisi wärawa taha ning see tähendab weel suuremal määral noortööliste palgaolude halwenemist.

Raske on seisukord ka maal. Tööpäewa pikkus — päewatõusust loojaminekuni. Karjaste palk on suwel karjahoidmise eest 6—8 tuhat marka. Sellest kaheksa tuhandest peab karjane elama talwel, kui hallparuni loomad soojas tallis ja karjane külmas sauna urtsikus suwet ootawad. Kuid puudutades noortööliste seisukorda maal majanduslisest waatepunktist, ei ütle me weel pooltki sellest,

missugune on seisukord tõesti maal. Poliitiline surve maal on nii mitme haruline ja pealine elukas, mis iga noortöölise liigutust püüab halvata, et selle eluka iseloomustamine ja abinõude otsimine selle vastu võitlemiseks tarvitab erilist walgustust.

Mis teha?

Üks on kindel, mida iga noortöoline peab kõigile edasi andma, et meie seisukorra parandamist kodanluse poolt oodata ei ole. Pankrott, tööstuse allapoole minek, ettevõtete sulgumine üheteise järelle on kodanlusele väljapääs: tee kinni pannud. Suur rewolutsioon, ühiskondliste keerdküsimuste lahendamine võitluses töörahwa ja kodanluse wahel, on juba alanud. Saksamaal sünnib nüüd walitsewate klasside wahetus. Keegi ei wõi ütelda, missuguseid astmeid mööda peab see wõitlus käima, kui kaua see kestab, kuid selle wõitluse lõpp on ajaloolises arenemises juba otsustatud. Kodanlus ei kaitse enam rahwa huwisi, iseseiswust, waid oma tühja rahakoti iseseiswust, mida loodab töörahwa kurnamisega weel kord täita. Töölisklass wõtub selles wõitluses rahwaste iseseiswuse kaitse oma peale ja wiib wõitluse wõidurikka lõpuni.

Küsimus seisab ainult selles, kuidas seda teha, et töötawaid kihte oma walitsuse loomisele wiia.

Hulkadesse! Selle hüüdsõna seawad noored oma tegewuse juhtnõu-riks. Hulkadesse — tähendab kanda kogu oma tegewus wabrikutesse, töökodadesse, hallparuni põldudele, mõisadesse ja urtsikutesse, kus wiibiwad terroriseeritud tööliste ja keh Wade talupoegade noored.

Õpi tundma oma nõudmisi.

Et laialisi töötawa noorsoo kihte kassa tuua kogu töörahwa wõitlusele, sel-

leks peab iga noortöoline oma nõudmisi tundma, kuid ka teiste, poolproletaarliste noorte nõudmisi tundma õppima. Linna ja maa noortöölisi rõhub ühesugune willetsus, aga siiski erinewad mõlemate nõudmised üksteisest ja oleks andeksandmata kuritegu, kui noorte juures linnades ja maal ühtewiisi minnakse. Weel suuremal mõõdul käib see wäikekodanliste noorte kohta, kes wast alles nüüd hakkawad tundma kurnajate okaspiitsa. Klassiteadlik noor peab oma wähem teadlikkude klassiwendade ja -õdede juure minema selgete nõudmistega, kuid kõige pealt peame ise oma nõudmisi tundma, siis oskame neid teistele selgeks teha. Klassiteadlik noor peab ka abiks olema pool-proletaarlistele noorsoo kihtidele nõudmiste üles seadmisel ja neid kindla teadmiseega wõitlusele juhtima.

Noortekomisjonid peawad hoolega muutunud tingimisi tähele panema. Nad peawad ühisustes kõik oma jõu selleks tarwitama, et ettevõtetesse laiali pillatud noori koguda. Noortöölise koosolekud linnas ja maal, õpilaste koosolekud, miitingud, karjaste kokkukutsumine on noorte komisjonide suurem töö praegu.

Käesolewas numbris awaldame noortöölise nõudmised töökaitse alal. Noortekomisjonide asi on neid nõudmisi kanda kõige laiematesse töölisnoorsoo hulkadesse; panna neid nõudmisi noortöölise ja töölisühisuste koosolekutel omakswõtmiseks ette; wälja töötada nõudmised iga tööstuseharu jaoks. Igaüks peab nägema ja teadma, et ta organisatsioonid wõitlewad tema eluliste nõudmiste eest ja kui selle üle kodanlus hirwitab, siis hirwitab ta kogu tööliste nõudmiste üle. See ongi waid põhjuseks, miks me peame töörahwa walitsuse eest wõitlema, sest et teist walitsust ei ole, kes töörahwa nõudmisi tõsiselt tahaks kaitsta.

Meie nõudmised töölisnoorsoo töökaitse alal

Üldised noorte töökaitse nõudmised

1. Lapsi alla 14 a. wanuse on keelatud kasutada igasugususes töös. Noori kuni nimeatunud wanuseni tuleb wiibimata wabastada tööst ja saata kooli.

2. Töörahwa lastele alg-, kesk-, üli-eri- ja kutsekoolid ning õpiabinõud maksuta.

3. Koolide juures peab sisse seatama maksuta ühiselu- ja ühissöögimajad töörahwa lastele.

4. Koolisundus olgu maksew kuni 18 a. wanuseni.

5. Alaealisi 14—16 a. wanuseni ei tohi kasutada kehalise töö tegemiseks mitte rohkem kui 4 tundi päewas, 16—18 a. wanuseid — mitte üle 6 tunni.

6. Alaealisi kuni 20 a. wanuseni ei tohi kasutada öötöös, tükitöös ja ületunnitöös ning terwishoidliselt kahjulikkudes ettewõtetes (nagu klaasiwabrikutes klaasipuhumine, maaalused tööd, mõned keemiatööstusharud).

7. Laupäewase töölopu ja esmaspäewase tööalguse wahel peab olema mitte vähem kui 44 tundi.

8. Noortele tuleb anda üks kuu puhkust aastas, mis aja eest nad täie palga saama peawad.

9. Noortele 4- ja 6-tunnilise tööaewa eest peab palk olema nagu 8-tunnilise eest.

10. Tööpalk peab wastama elukallidusele ja ei tohi madalam olla elatismiinumist.

11. Mõlemist soost mees- ja naistöölistele ühesuguse töö eest ühesugune tasu.

12. Tulewad kaotada igasugused isiklised lepingud ja maksuma panna kollektiivne tööleping ning palgatariifid töölisühisuste kaudu.

13. Töötamine peab sündima tingimistes, mis wastawad terwishoiu nõuetele.

14. Haiguste korral sünnib abiandmine ettewõtja ehk riigi kulul ja haiguspäewade eest peab maksetama tasu harilise tööpalga suuruses.

15. Wigastuse ehk tööinwaliidsuse korral peab noori kindlustama ettewõtja ehk riigi kulul.

16. Töölisühisustel peab olema töökaitseaduste täitmise järewalwe õigus.

Erilised noorte töökaitse nõudmised tööstuses ja kaubanduses

17. Era ettewõtetes maksetakse noortele tööaja, s. o. 4 ehk 6 tunni eest. Riigi poolt maksetakse noortele wahe 8-tunnilise ja 4- ehk 6-tunnilise tööpäewa wahel välja. Selle waheraha wõtab riik ettewõtjalt erimaksu näol.

18. Riiklistes ettewõtetes maksetakse noortele 4- ehk 6-tunnilise tööpäewa eest 8-tunnilise tööpäewa palk.

19. 4- ehk 6-tunniline tööpäew kehtku

ühetejürgi, tunnilise söömawaheajaga. Ülejäänud aeg kuni 8 tunnini tuleb kasutada hariduse omandamiseks.

20. Wabrikute ja ettewõtete juures tuleb asutada erialalised tehnilised töökoolid. Töölisorganisatsioonidel ja õpilaste esitusel õigus osa wõtta nende juhtimisest.

Nõudmised ametõppuse alal

21. Õpilaste aega ei tohi wiita töödega, mis ei käi kutsetöö hulka, nagu kodused tööd, mis kannawad meistri teenimise iseloomu, jooksupoisina jne.

22. Ametõppimise aeg ei tohi olla üle kahe aasta.

23. Teoreetiliste teadmiste õppimise aeg arwatakse töötundide hulka.

24. Peale ülalmääratud tööpäewa ei tohi õpilastele mitte mingisugust tööd anda kodus tegemiseks.

25. Õpilaste tööpäew tasutakse alustel, mis — nagu ülal nõutud, kus juures töötasu peab suurenema wastawalt õpeajale. Wastu õpilase soowi on keelatud tööd tasuda prii korteri ja ülespidamise näol.

26. Ametikutse kiiremaks äraõppimiseks tuleb õpilased paigutada riigi ehk eraettewõtetesse, kus nad eriteadlaste juhatusel töötawad wastawates rühmades; ja wäikeettewõtjatele ära keelata pidada õpilasi ühe ehk kahe kaupa.

27. Töökooli põhimõttele rajatud koolid põllutöölistele, karjastele, aiatöölistele ja muud põllumajanduslised kursused põllutöölistele.

Noorte töökaitse nõudmised maal

28. Põllumajanduslistes ettewõtetes ei tohi kuni 16 aasta wanuste tööaeg üle 6 tunni olla; peale 16 a. wanustele mitte üle 8 tunni.

29. 14—16 a. wanuseid wõib põllumajanduses kasutada ainult karjastena.

30. 16—18 a. wanuseid ei tohi kasutada järgmistel töödel: rehepeks käsitsi, sõnnikutõstmine, linaharimine, heinaniitmine jne.

31. 14—18 a. wanuste tööaeg algab ühes kewadise kooliwaheajaga ja lõpeb koolitöö algusega.

32. Puhketundidel ei tohi karjalast panna teistele töödele, samuti ei tohi talle anda teist tööd karjahoidmise ajal.

33. Iga teine pühapäew olgu karjalapsele puhkepäewaks.

34. Peale nende pühapäewade on karjalapsel õigus saada weel kaks puhkepäewa kuus oma waliku järele.

35. Külmal ehk wihmasel päewal peab karjalaps warustatud olema ilmale wastawate riietega.

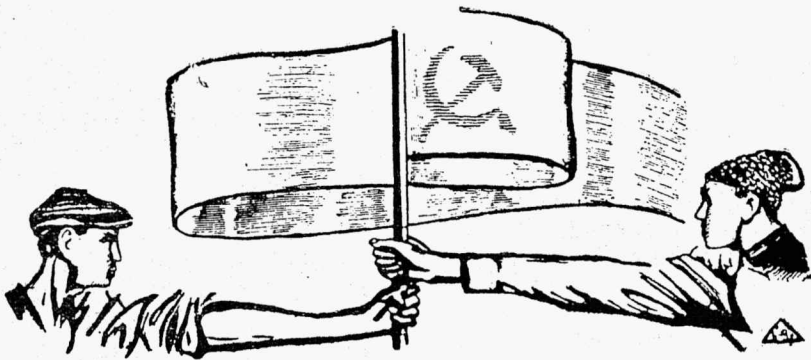
36. Karjalapse töötasu peab olema niisugune, et ta ka talweks oleks warustatud riietega, jalawarjudega ja toiduainetega ; karjalapse toit olgu samasugune kui peremehe perekonnaliigetelgi.

37. 16—18 a. wanustel põllutöölistel on püha- ja pühapäewadel töö keelatud.

38. Töölisele peab kindlustatama ta päewapalk, kui töö lõppes mitte töölise süül (wihm jne.).

39. Talusulaseid ja tüdrukuid ning teisi taluteenijaid võib tarwitada ainult lepingus ära määratud töodel ; tööliste terwishoiu nõuetele wastawad korterid.

40. Põllutöölistel olgu õigus oma töötasu saada natuuras.

POLIITHARIDUSLINE TÖÖ

Töölisnoorsoo poliitharidusline töö

Juba kaua aega peab kodanlus ja proletariaat võitlust noorsoo, töölisnoorsoo pärast. See on ka arusaadav. Sest kelle pool noorus, sellel on sõjawägi, ütles K. Liebknecht. Ja wanasõna ütleb, kelle päralt noorus, selle päralt on tulewik. Kodanlus on selle wanasõna tähtsusest aru saanud ja püüab noorust oma poole võita. Oma kasvatussüsteemi on ta ka sellekohaselt kokku seadnud. Ta püüab noorust „klaaskapis“ kasvatada. Püüab noorust ühiskondlisest elust ja võitlusest eemal hoida. Iseäranis karmilt püüab ta seda noorsoo liikumist takistada, mis poliitiliselt kodanlise ühiskonna vastu on sihitud.

Ka sotsiaaldemokraadid pooldavad sisuliselt kodanluse kasvatuse süsteemi. Nad ütlevad: noorus peab õppima. Poliitika ja võitlus on ainult täiskasvanutele. Niisuguste „pedagoogiliste“ sõnakõlksude tarwitamisega tahavad nad oma kontrrewolutsioonilisi plaane kinni katta.

Kommunistide juures on see teisiti. Kommunistiline noorsoo liikumine kutsub töölisnoorsugu klassivõitlusest osa võtma. Sest ainult võitlustulest läbikäinud noortöelistest kasvab tõsine võitlew proletariaadi võitlus-wägi.

Kas siit järgneb, et kommunistlik kasvatus igasugust poliithariduslist tööd eitab? Kommunistliku Noorsoo Internationaali programmist ja tegewusest on üldiselt teada, et poliitharidusline töö seal üks üks tähtsamatest aladest on. Kuid kommunistline kasvatus läheb wälja sellest seisukohast, et ühendada tegelikku võitlust ja teoreetilist haridust. Nad ei kutsu töölisnoori ülesse mitte ainult õppima, waid ka võitlema.

Elunähtuste kokkuwõtted — teadus — laseb oletada, et kõik edeneb, muutub ja waheldub. Muutuwad inimeste elamistingimised, ideed ja hingeelu. Iga muudatus poliitilises elus on tingitud klassijõudude wahekorradest, mis omakord tingitud majanduslistest wahekorradest. Muudatus majanduslistes wahekorradest peegel-

dub klasside poliitilises meeolus. Neid muutusi ja nende põhjusi peawad klassiteadlikud noored mõistma arwestada. Inimene peab oma ümbruskonnast aru saama. Kuid klassivõitluse edu ei olene ära mitte üksnes ühiskonna majanduslise edinemise kiirusest, waid ka tähtsal määral klassiteadwusest.

Töörahwast võitleb kodanlusega wõimu pärast. Et aga kodanlust võita, ei pea mitte üksnes teda tundma. Sellest on wähe. Peab oskama ka oma jõude koondata ja juhtida, et wõidule jõuda. Siin on tarwis teadmisi ja kogemusi. Mitte asjata ei hoia kodanlus kramplikult kinni oma teadusest. Teadus kodanluse käes on temale üheks mõjuwamaks sõjariistaks proletariaadi vastu. Aga proletariaadi käes peab teadus muutuma sõjariistaks kapitali ära wõitmiseks. Sellest seisukohast on proletariaadi teadusel — marksismil suurt tähtsus. Ta annab wõimaluse proletariaadil oma jõudusid kodanluse jõududega wõrrelda.

Kuid proletariaadi ees, kui tulewase walitsewa klassi ees seisawad ütlemata rasked ja keerulised ülesanded kommunistliku ühiskonna teostamise alal, kus materjaalse ja waimlise kultuuri tasapind palju kõrgem peab olema, kui kapitalistlikus ühiskonnas. Seda ei saa muidugi mitte ilma proletaarliste „haritlasteta“ teostada. Niisuguses olukorras ei tarwita proletariaat ja tema noorus mitte üksnes waimustust ja võitlustahet, waid ka teadmisi. Proletariaadi teoreetiline õpetus peab seisma kõige lähemas ühenduses tema võitlusega. See on poliithariduslise töö siht.

Milline peab poliitharidusline töö sisuliselt olema? Kas ainult poliithariduslised küsimused ja kultuuriline töö peaksid meie töökawas olema. See on selge, et meie poliithariduslises töös poliitiline selgitustöö esimesel kohal peab seisma. Siin peab majandusteadus ühendatult meie programmi ja päewaülesannete selgitamisega kahtlemata meie poliithariduslise töö

keskkohas olema. Samuti on meie wõitluses silmapilke, kus meie poliitilise silmapilgu hindamisest mööda ei pääse. Peale selle peame ka oma liigetele üldteadmiste omandamist wõimaldama. Kas selleks, et meie liikmeid n. n. „haritlasteks“ teha? Mitte sugugi. Waid selleks, et nende teadmiste läbi kasu tuua proletariaadi wõitlusele. Iseäranis laialdased teadmised peawad olema proletariaadi aktiivsematel tegelastel, mitte üksnes majanduse, waid ka tehnika ja teistelt teaduse aladelt. Marx, Engel ja Lenin ei ole omas kirjatöodes selle tähtsust kunagi eitanud. Muidugi peab siin aega oskama walida ja ära kasutada. Ja marksism ei ole mitte üksnes majanduslise edenemise teooria, waid ka ilmawaade, s. o. terve pilt kogu ilma ehitusest ja edenemisest. Kas tarwitab proletariaat niisugust ilma waadet. Kahtlemata. Sest kodanlus ei tungi peale mitte üksnes rinnest, waid ka tiibadelt. Kodanlus ei püüa mitte üksnes majandusteadust, waid ka teisi teaduse alasid oma ilmawaatega läbi põimida, et töörahwa rewolutsioonilise ilmawaate mõju nõrgestada.

Siin on usk, kunst, ajalugu, filosoofia jne. edasi tema teenistuses. Iga proletaarlane teab, et kodanluse jumal ja usk on kauka jumal, mis siiski wägew sõjariist kodanluse käes töörahwa alla surumiseks. Ehk ilukirjandus? Tal on suur ühiskond-

line tähtsus. Tema kaudu kujundawad miljonid inimesed oma ilmawaateid. Sest ilukirjandus annab ajajärkude ja klasside elu ja ideoloogiat edasi. See wõib proletariaadi ilmawaate arenemist takistada, kui ka arendada. Wiimastena on rewolutsiooniliste kirjanikkude töödel suur tähtsus. Kõlke seda tuleb rewolutsioonilise kaswatuselise töö juures ära kasutada.

Edasi. Kas meie organisatsioonid peawad ainult waimlise hariduse eest hoolitsema? Kas ei pea meie ka noorsoo kehalist kaswatust arendama. Arusaadaw. Meie ei wõi seda kaswatuselise ala kodanluse kätte jätta. Ei ole tarwis tõendada, et terwes kehas terve waim elab. Meil on sellest teadmisest küllalt, et kodanlus kehalist kaswatust oma eesmärkide saawutamiseks kasutab. Spordi liikumine, tööliikluse wõitluse teenistusse. See on meie loosung. Tarwis on sellele liikumisele anda rewolutsiooniline kaswatuseline sisu. Ja see on siin wõimalik. Kollektiivsete harjutuste ja mängude kaudu kaswatada hulkades seltsimeheliikkust ja solitariteeti.

Wõitluskogemusi annab noorusele klassiwõitlus. Kui töölisnoorsool need kaks asja: klassiwõitluse kogemused ja teaduse wõtmed tuttawad on, wõiwad nad igapäewases klassiwõitluses end alati orienteerida ja ühes ehk teises küsimuses õigeid seisukohti tabada.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

WÕITLUS MILITARISMIGA

Meie sõjawastane propaganda

Aastasadasid oli kestnud see usk, et sõjad peavad olema, et ilma sõdadeta ei seisa „taewaski ülewal“. Kas ei annud juba see kestwus, mis kodanluse wägiwalla seljataga, sõjale paiste, nagu jääks ja peakski jääma igaweste see, mis on „ikka“ olnud.

Selles muinasjutu taolises kõnekäänus — ilma sõjata ei seisa taewaski ülewal — sisaldub terve kodanlise ilmakorra koledus ja werine wägiwald nõrgema üle, mille nimeks on sõda. Tsaariwalitsuse ajal ei tohtinud head ega kurja sõjast kirjutada. Sõja puhul wõisid olla ainult poolt, wastasel puhul olid „isamaa äraandia“. Aga õnnetu ilmasõja lõpp nende alustajatele ja sellele järgnew rewolutsioon töid ka sellesse muudatuse. Umbse kasarmu aknad löödi sisse ja sinelitesse topitud töölised ning talupojad kuulsid sõnu: Maha sõda, mis kildkonna rahameeste õhutusel rahwaste orjastamiseks peetakse!

Nii saime wabaduse ka sõja wastu awalikult kihutustööd teha. Liikumine sõja wastu paisus. Ikka suuremad hulgad täitsid uulitsaid. Järjest ähwardawaks muutus hulkade meeoleu.

„Maha imperialistline sõda!“

Kuid ka sotsialdemokraatia, kes ilma sõja ajal igal maal sõja heaks töötas, sõda õhutas, tahtis oma patutegu kahjatseda ja hüüdis: „Mitte kunagi enam sõdasid!“ Sedasama kordab ka wabameelne kodanlus, kes sõja waheajal inimese armastusest otse põleb ja sõda suureks ülekohtuks peab, kuid sõja keerus sõjagagi lepib ja selle poolt on. Need kodanluse truud osalised ja käsikud ei hooli muidugi niisugusest lihtsast tõsiasiast, et sõdade hädaoht püsib niikaua, kui kodanlus isegi. Kurnajate klass ei wõi ega saagi sõjata elada, sest ta wõim tugeneb nõrgema üle walitsemise peale. Walitsete erakondade tuusad, kes on wabrikute, suurte maalahmakate, ettewõtete ja

kaewanduste omanikud, ei tunne inimese armastust, waid ainult oma puhast kasu ettewõtete pealt ja elawat tungi laiendada oma ettewõtteid, rikkusi kaswatada nende kulul, kes temast nõrgemad. Sellepärast ei hüüa me magedalt: mitte kunagi enam sõdasid! sest see oleks hulkade pettus, keda suurtüki lihaks tarwitatakse, kuid kes loodab, et ta isandad wabatahtliselt sellest lõbust ära ütlewad, wõi mõne muu aseaine leiawad, kes inimeste asemel suur-tükke ja püsse paugutaks.

„Maha imperialistline sõda!“

Kui esimene Eestimaa noortööliste konwerents otsustas alustada laialist sõjawastast propagandat, siis pani see otsus meie kogupõllumehi, kes on suurte maalahmakate, wabrikute ja ettewõtete omanikud, linnawahti ja kaitsepolitseid appi hüüdma. Küsige nende käest, miks nad seda tegid? Mis on neil selle wastu, kui noorsugu propageerib maade ahnitsemise — sõja wastu, niisuguse sõja wastu, mis toime pannakse wäikse kildkonna huwides ja kus tuhanded meie noortest hukkusid wõi sandiks tehti? Ei mõödu päewagi, kui meie rahwa üle walitsejad oma häbemata näo juures ei wannuks, et meie Eesti ilmariigil pole teps maade ahnitsemise plaane. Katsume seda uskuda, kuid kus on siis öeldud, et noorsoo sõjawastane kihutustöö ainult meie tõusikute sõjasepitsuste wastu käib.

Siin ongi kõige õrnem koht meie walitsete erakondade ihus, kuid ka kõige raskem ülesanne meie sõjawastases kihutustöös.

Töölisnoorsugu ei ole selle juures kunagi kahelnud, et meie riigivalitsejad iseseiswalt mingisugust maade ahnitsemise poliitikat ajawad. Isegi piiriküsimus ja kahekolme talu pärit olekut Läti ja Eesti wahel otsustatakse koos Inglise oberstiga. Kes wõiks siis nii ülekohtune olla ja ütelda, et meie kodanlus ajab iseseiswalt imperialistlist poliitikat ja kawatseb imperialistlist sõjakäiku Indiasse wõtta! Noorsugu ei wõitle wiirastusega oma sõ-

javastases töös, waid tõelise hädaohuga, mis meid ähwardab rahwuswaheliste imperialistide poolt.

Kõigi maade kodanlus on rahwuswaheliselt seotud ühise poliitikaga ja ühiste „eesmärkidega“. Suuremad ja wägewamad, nagu Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia on selle poliitika ära määrajad ja juhtijad, teised wähemad selle poliitika mõjualused ja käsutäitjad. Igal kodanlisel riigil, olgu ta suur ehk wäike, on selles ühises peres kindel ülesanne. Kui on selle ilma wägewate huwides, et wähemad riigikesed peawad mõnda sõjakäiku toetama, siis sunnitakse neid seda tegema. Kui aga wägewate endi wahel lahkumineku walitsewad, siis kogub igaüks oma ümber poolehoidjaid, kelle peale hädakorral toetada wõib. Nii andis Prantsusmaa Poolale, Tsheho-Slowakkiale, Rumeeniale — igaühele 800 miljoni franki toetust sõjawäe korda seadmiseks. Kui Prantsuse imperialistide huwid nõuawad, siis käsutab ta oma truud käsikud ja palgalised wälja. Kui aga praegu kääriwas ühiskondlises liikumises kodanlus omale hädaohtu näeb, siis jääwad omawahelised tülid tahaplaanile ja wägewad ilmariigid sunniwad kõiki ühiselt wälja astuma.

Praegu on see hädaoht kõige suurem. Saksamaa rewolutsioon wõib kodanlust niisugusele wõitlusele wiia. See oleks otsustaw wõitlus kodanluse ja tööliklassi wahel. Wõidab kodanlus, siis tähendab see mustema ja tagurlisema kodanluse wõitu. Wäikeriigid, mis tekkisid Wene rewolutsiooni mõjul, kaoksid siis loomulikult niisama ruttu, kui nad tekki-

sid. Nende riigikeste rahwas, eestkätt töörahwas, sattuksid jälle wõõraste walitsemise alla, mis meile nii palju tähendab, et siin pääseks wõimule parunid ja Wene tsaari kindralid. Nõukogude Wenemaa wastu algaks sõjakäik, sest see looduswara-ait peab siis suurte rahameeste wõimusesse langema.

Niisugune parunite hädaoht ei ole mitte ettekujutus, nagu seda kodanlus nimetab, wõi millest ta palju parema meelega sugugi rääkida ei taha. See on tõsiasi, mis silma paistab igaühele, kes praegu walitsewad üleilmist seisukorda ja jõudude wahekorda tähele paneb.

Mida peab noorsugu tegema uue sõja, niisuguse sõja wastu, mis peetakse kildkonna rahameeste huwides ja meie endi orjastamiseks? Meie peame laialiste noorsoo kihtide ees walitsewate klasside poliitikat paljastama. Peame juba alguses noorsoole, kes weel sõduri sinelit pole selga pannud, õige pildi andma rahwuswahelise kodanluse poliitikast, selle juhtiwatest jõududest ja abijõududest kes sõnakuulelikkude käsikutena oma peameeste käske täidawad. Meie peame oma sõjawastast tööd tegema mitte üksi sellepärast, et uues sõjas, mida kodanlus ette wõtub, tapetakse tuhanded noored elud ja walmistatakse sante, waid et sõjas kodanliste wärwiliste lippude all kaotame ka selle iseseiswuse, mille osalised praegu oleme. Niisugust sõjawastast propaganda õigust ei anna me mitte käest. Seda teeb iga aus, wabadust armastaw noor, kes ei taha olla tapaloomaks rahwuswahelise kurnajate klassi tapamajas — uues rahwaste orjastamise sõjas.

Töölisspordi arenemiswõimalusest

Nõukogude Wenemaa sportlaste wõit meie upsakate ja hooplewate spordimeeste üle, andis küllalt materiaali sportlaste ringkondades küsimuse sõelumiseks: kuidas saawutawad Wene sportimehed nii hea tehnika ja korrapäralise kokkumängu. Isegi „Päewalehe“ spordiosakonna juhataja, kes oma sportlaste au päästmiseks Ameerika leidis ja tõendada teadis, et Wene spordimeeste wõit tingitud nende kindlustusest walitsuse poolt (jookse kaaluu katki, pole suuremat häda, sest walitsus toidab) pidi lõppude lõpuks tunnistama, et meie sportlastel puudub uute jõudude waliku wõimalus.

Siin tunnistas kodanline spordimees kogemata oma paha haiguse üles mis kõigil aegadel ja igal maal kodanlise spordi alaline saatja oli ja on. Nagu muul aladelgi, nii puudub ka kodanlisel spordi harrastamisel masseline iseloom. See on waid enam üksikute, wäljapaistwamate kangelaste meelelahutuseks, nende egoistlike tunnete rahuldamiseks mõeldud, kui hulkade kaasatõmbamiseks, mille juures, nagu kõigi masseliste liikumiste juures, üksikud kangelased warju jääksid. See on nii selge, et selle juures waja pikemalt peatadagi ei ole.

Töölisspordiliikumine on noor. Suuremates tööstusmaades, kus töölisliikumine wanem, tugewam ja elujõulisem oli, seal wõib töölissporti kümme aastat tagasi esimeste sammude juures näha. Kuid kohe oli töölissport arenemas wastupidises sihis kodanlisele. Hulgaline mäng, wõistlus said töölisspordi suuremaks ülesandeks. Ei pandud niipalju üksikute arendamise peale rõhku, kui hulkade, terve kogu wõi grupe arendamise peale. Ja neist kogudest sirgusid head marathoni jooksjad, odawiskajad, kuulitõukajad, jalgpallimängijad. Kuid nagu sotsialism ei wõi kaswada kodanlise walitsuse koore sees, nii jäi ka töölissport kodanlises maades oma arenemises seisma. Mis olid selle põhjused? Nagu iga töölisklassi eluawaldusele, nii teeb walitsew

klass ka spordile tõkkeid, kui seda töölised harrastawad. Ei pruugi kaugele minna, waid wõtke meie demokraatlikes wabariigis töölisspordi liikumine tähelepanemise alla ja igäüks näeb, missuguste takistustega meil wõidelda tuleb.

Kõige pealt ruumid. Meie spordi seltsil „Spartakusel“ ei ole ruume. Rehkendage wälja mitmenda sajandiku tööliskeldri nurgast wõib tarwitada spordiselts. Kuid see oleks weel pool häda. Harjutusplatsid töölistele puuduwad täiesti. Ükski linnawalitsus, kus wõimul kodanlus wõi sotsid, niisugust rumalust ei tee, et tööliste spordiseltsile ruutsüllagi platsi annaks harjutamiseks. Kuna selsamal ajal kodanlised seltsid kümnend tuhanded abiraha saawad. Kui selle peale waatamata töölisspordi liikumine kodanlistes maades edusamme teeb, siis ainult sellepärast, et see liikumine toetub massede isetegewuse peale, kes kõigest takistustest hoolimata edasi lähewad.

Hoopis teisiti on nõukogude wabariikides. Seal wõtab spordiliikumine ennenagemata ulatuse. Spordiringid töötawad igalpool — wabrikus, tööliste klubide juures, sõjawäes, nii maal kui linnas. Kus on kommunistliku noorsoo ühingu osakonnad ehk kollektiivid, seal on ka spordiringid, kust töölisnoorsugu pea terwena osa wõtab. Pruugib seda siin juures nimetadagi, et walitsus mingit takistust ei tee töölisspordi ühingutele, waid need ühinged seisawad nagu kõik töölisorganisatsioonid, riigi seaduslike kaitse all.

Spordiringide tegewusprogramm on wälja töötatud noorsoo keskkomitee ja riigi kehakultuuri arendamise komisjoni poolt, arwesse wõttes seal juures osawõtjate wanusust. Nii algab sport — kehakultuuri arendamine — Wenemaal juba 12 aastaselt, kus lapsele ta wanuse kohaselt spordi harrastamist õpetatakse. Sport ei ole nõukogude riigis mitte mõni elukutse (seda leiab jabur kodanline sportlane, kui ta punase sportlaste käest peksa saab), waid töölisnoorsoo lõbus meelela-

hutus ja kehalise kui ka waimlise jõu kaswatamine oma klassihuwides.

Kui nõukogude riikide sportlased selle lühikese aja jooksul on saawutanud hea tehnikaga ja ilusa kokkumängu, siis annab see tunnistust sellest jõust, mis töölisklassis peitub, ja mida ta esimesel võimalusel awaldab, kui lühikese ajagi saab oma määratud tagawarasi korraldada. Ühelgi teisel klassil pole kunagi ligipääsu olnud niisugusele tagawarawäele ega saagi olema.

Meie võime julgesti wastu minna oma spordiliikumisele, sest et sel tulewik on Kuid meie töölissport on alles arenemas — organiseerimisajajärgus. Ja kui tahame edasi jõuda neis wiletsates tingimistes, mis ühes demokraatlisel riigis on töölissportlastele, siis peame oma töö pearakuse töölisklassidesse juhtima.

Ka meil on tarwis töölisspordi ringid luua wabrikutesse, töökojadesse, küladesse ja mõisadesse. Meie peame noorsoo, kes nüüd omale meelelahutust otsib

kõrtsidest, uulitsanaljadest, kinodest, juhtima parema ja kasulikuma meelelahutuse peale. See on sport. Tõsi, meie ei saa oma spordiliikumist niisuguse hooga edasi wiia, kui nõukogude riikides. Meie kannatame harjutusplatside ja spordiabinõude puuduse all. Kuid ühiselt saab ka neist üle. Kes keelab meid suwel harjutusi tegemast wabas looduses maatüki peal, mida „rewolutsioonilisel“ teel omale wõtame.

Talwe lähenemisega peawad meie linnade ja suurema töölisklassidega tööstuskohtade maa spordiseltsid aegsaste hakama talwespordi eest hoolitsema. On tarwis walmis waadata ja rentida kohti, kuhu wõib jääwälja ehitada. Ainult meie pealekäimisel wõime seda kätte saada.

Wiibimata tööle.

Selsamal ajal ei unusta me, et töölisspordi tulewik on kindlustatud töörahwa walitsuse läbi. Wõitlus töörahwa walitsuse eest kogu töörahwaga, on ka meie sportlaste suurem ülesanne.

LASTELIIKUMINE

Proletaarline lasteliikumine

Kõdunew kodanlus näeb tõuswas noorproletaarlaste wäes omale suuremat waenlast — tõsist hauakaewajat ja kasutab siin ära igasugused abinõud, et juba neid lapseas omale kahjutaks teha. Kapitaaali teenistuses on koolid, kirikud, oma teatud lasteühingud, sõjawäeline õppus, kirjandus jne., et kodanlusele sõnakuulikke tööorje kaswatada.

See wäikene abiandmine lastekaitseühingute, lasteaedade wõi kaswatusmajade näol on kodanlusel ainult üheks abinõuks töörahwa orjastamise poliitikas. Heategewuse siltide all saab ta organiseerimatuid töölisi oma wõrku meelitada, kuna tegelikult aga igalpool kapitalistlikes nurkades lastesurewus tööliste seas kaswab ja alatoitluse tõttu lapsed kiduraks jääwad.

Kodanline kool on täiesti kapitaaali teenistuses. Ehk küll suure suuga jutustatakse, et kool peab erapooletu olema, pole ta kaugeltki seda. Niihästi kool kui ka teised mitmesugused kaswatuslised ja hariduslised asutused on kodanlise moraali ja usu laialilaotajateks, kus tuubitakse lastesse isamaalsust, monarhistlisi ja imperialistlisi waateid jne.

Rewolutsiooniline proletariaat ei wõi sarnasse töölisepere noorte wõsukeste kihwitamise peale rahulikult waadata. Et kord täielist proletariaadi wõitu saawutada, peab ta just noorsoo kui järeltulewa wõitluswäe — reserwi eest hoolitsema ja teda juba maast-madalast rewolutsioonilises klassiwõitluse waimus kaswatama, ühes sellega saawutades kommunistlise ühiskonna proletariaadi peaeemärgi — teadlikke ja wäärilisi kodanikke kaswatades. Selleks peab tööliklass oma muude ülesannete kõrwal eestkätt just wäsimata ja järjekindlalt wõitlema walitsewa klassi waimlise surweawalduse wastu laste peale. Sellest wõitlusest ei pea muidugi mitte osa wõtma ainult wanad, waid eriti just töölislapsed ise peawad oma jõu kohaselt ak-

tiivselt osa wõtma wabastuswõitlusest kodanluse ikke alt.

Töölislaste osawõtt wõitlusest awal-
dub selles : a) et lapsed kas täiskaswanute ehk noortööliste juhatusel astuwad koolides wõitlusse usu, kodanlise moraali, isamaalsuse jne. wastu ; b) et nad teiste laste seas kihutustööd teeks ja neid wõitlusele kaasa tõmbaks; c) et nad oma noore waimustawa hingega ka wanade peale mõjuks ja neid rewolutsioneeriks.

Wälismaal, eriti Saksamaal, rääkimata muidugi Wenemaast, kus teistsugustes sugustes tingimistes töötakse, on proletaarline (kommunistline) lasteliikumine kindla kuju omandanud ja areneb järjekindlalt ja edukalt.

Kommunistline Noorsoo Internatsionaal, arusaades, milline määratu tähtsus on lasteliikumisel proletariaadi wõitluses üldse, asutab mitmel pool linnades ja maanurkades parteide juure lastegrupid, kus töölislapse proletariaadi huwide kohaselt kaswatades tõuswat noort wõitluswäge ette walmistatakse.

Kodanliste maade hulgast on Saksamaa lasteliikumise suhtes eesotsas. Praegu on seal Saksamaa Kommunistline Noorsoo Ühing aktiivsem organisatsioon lasteliikumise edendamises. Tõttawad üle 300 lastegrupi, kuhu kuuluwad 30.000 lapse ümber 8—14 aasta wanaduses.

Eestis, kodanluse surweolude ja tööliklassi organiseerimatus tõttu pole lasteliikumist peaaegu weel olemaski. On katsetud naiskomisjonide eestwõttel asutada mingisuguseid (näit. Tallinnas, Tartus, Narwas ja wiimasel ajal ka Pärnus) lastegruppe, kuid ruumide ja tegelaste puudusel pole weel suudetud suurt midagi korda saata. Nüüd aga tuleks, eeskju wõttes wälismaade lastegruppidest wiibimata gruppide loomisele ja organiseerimisele asuda.

Töö põhimõte gruppides seisab peajalikult proletaarlises mõjuawalduses, klassiteadwuse, ühistunde ja isetegewuse kaswatamises lastes. Kus see rohkem wõit-

malik pole, seal peaksid lapsed vähemalt 2 korda nädalis kokku tulema, veel parem kui iga päew paar tundi lapsed koos saaksid töötada. Korraldatakse jutuajamise, lugemise kui ka mängude õhtuid.

Õppimise aluseks võetakse lapse igapäine elu, millest välja minnes seletatakse, muidugi lapse hingeelu kohaselt, elunähtusi ja tehakse teatawaid järeldusi. Korraldatakse ka lastekoosolekuid ja waielusõhtuid, ekskursioone jne. Mängud organiseeritakse nii, et nad kaswataks lastes solidaarsust ja ühistunnet. Kogu tegevust peawad lapsed ise korraldama; lapsed ise jaotawad oma wahel ülesanded ja tegutsewad peaaegu iseseiswalt; gruppide wanemad wõi kaswatajad ainult juhivad.

Et noored noortest paremini aru saawad, et nad suudawad nooremaid rohkem kaasa tõmmata kui wanad, siis jääb eriti noortekomisjonide ülesandeks tööliste hulki koguda gruppidesse, et neid kaasa tõmmata osawõtma üldisest proletariaadi wabaduswõitlusest.

Selleks tuleb lapsi nende hingeelu ja arenemise kohaselt käsitades, marksistlike ideedega tutvustada, nendes rewolutsioonilist waimu, ühistunnet ja solidaarsust õhutada ja kaswatada.

Seda wõib saawutada lastekoosolekute, demonstratsioonide organiseerimisega, lastes lapse osawõtta ka noorproletaarlaste, samuti ka wanade wastawaist meeleawaldusist ja rongikäikest. On waja lapsi lasta rohkem ise kaasa tegutseda, et nad tunneks, et nad ka üks osa kogu wõitlusest proletariaadi wäest on.

Koolides peawad lapsed grupid — keskendused — looma opositsiooni loomiseks kodanlise moraaliõpetuse, isemaalsuse pealesundimise ja igasugu surweawalduste wastu. Seal juures on waja, et nad tarwilisel korral toetust wanemate seltsimeeste, eriti noorproletaarlaste käest wõiksid saada, et nad tunneksid endal kindla toe seljataga olewat.

Lastegrupi juhataja ülesanded on muidugi suured. Ta peab ise täiesti rewolutsioonilise waimuga läbiimbunud olema, peab laste hingeelu tundma, raugemata energia ja tahtejõuga ühes omama ka tarwilisi pedagoogilisi teadmisi ja kogemusi.

Kindel organiline side kaswatuse ja klassiwõitluse wahel peab saama uueks printsiibiks rewolutsioonilises pedagoogikas, et wõiksime kaswatada klassiteadlist proletaarlist noortsugu tulewasele ühiskonnale.

MEIE WASTASED

Kes on meie wastased?

Kodanlus on kogu aeg kasutanud noortsugu enese poliitilise ja majanduslise üleoleku ning wõimu kindlustamiseks.

Paremaks abinõuks nende sihtide teostamiseks, et laiu töölisnoorsoo hulki kodanlise wale alusel kaswatada — kiriku, ajakirjanduse ja kooli kõrwal on kodanlised noorsoo organisatsioonid.

Omades lahkuminewaid programme, töötades igasuguste tööwiiside alusel, tihti wõideldes üksteise wastu — moodustawad nad sisuliselt enesest ühise kodanlise kaswatussüsteemi, mille kallal aastasadu kurnajate sepikojas higistatud, tema juurteni waenuline proletariaadile, tema ülesannetele ja ideoloogiale.

Tähtsat osa etendawad kodanliste noorsoo organisatsioonide seas usulised ühingud, nagu kõiksugu üldkristlised (meil A. Kr. noortemeeste selts; adwentistide ja baptistide noorte ringid; kirikute noorte ühendused jne.), katoliku ja teiste usulahkude omad, kellel isegi rahwuswahelised ühendused olemas.

Nad on sotsialismi waenlased ja propageeriwad klasside lepitust makswa korra alusel.

Laiemate noorsoo hulkade ligitõmbamiseks kõnelewad nende programmid ka noorsoo majanduslist olukorda parandawast wõitlusest — muidugi tehakse seda ainult sõnades.

Olles kaunis rohkearwulised, annawad nad enese tegewusele kinnise iseloomu.

Teiseks mitte vähem — meil Eestis mitmewõrra tugewamalt — töötawad mitmesugused sportlised ja sõjawäelise iseloomuga sportlised noorsoo organisatsioonid.

Wälispidi kujutades endid erapooletuena — wäljaspool poliitikat seisatena — on nad tegelikult marurahwusluse kaswatajad ja töölisnoorsoo eksitajad ning eemaldajad õigelt klassiwõitluse teelt. Iseäranis teostawad seda boy-skoutide orga-

nisatsioonid, aidates noortsugu militariseerida.

Silmaspidades nende uhket wormi ja häid abinõusid, millede muretsemiseks kodanlus ohtralt toetust jagab — suudawad eriti proletaarlist noortsugu enese mõrda wedada.

Kolmandaks mängiwad õige tähtsat osa ja peaaegu esimese järgu wiiulit meie kodanlise noorsoo liikumise kooris n. n. wabameelsed kodanlis-noorsoo organisatsioonid — koolinoorsoo organisatsioonide näol.

Jutlustades klassirahust — tehes heatahtlikku opositsiooni praeguse waimlise kultuuri wastu, sealjuures mitte iialgi üle astudes kodanluse ja wäikekodanluse klassihuwidest — sellega paratamata praeguses kodanlises umokottis „sihtide otsimise“ haiguses ümberrännates, on nad tegelikult suuremad rahwusluse waimu kaswatajad ja sellega töölisnoorsoo wõrgutajad õigelt klassiwõitluse teelt.

Wäimasel ajal — tingituna kodanlisnoorsoo ühingute ühesugustest sihtidest ja ülesannetest praeguses kapitalistlikes ühiskonnas on märgata kodanlisnoorsoo ühinemise tungi ühiseks wõitluseks ühise waenlase — proletaarlise noorsoo wastu.

Juba kewadel kuuldus teateid kodanlisnoorsoo ühingute ühinemise kawatsustest fascistlise „rahwusluse noorsoo liidu“ ümber ja Baltimaade kodanlisest noorsoo liidust.

Töölisnoorsoo kohus on seda wastaste manöwert paljastada — ära näidates kodanlisnoorsoo organisatsioonide fascistliste kalduwuste peale.

Neljandaks töötawad meil mõned sotsiaal-demokraatlised ja iseseiswate sotsialistide noorsoo rühmitused. Nad töötawad täielises ühtluses oma „wanemate wendadega“.

Meie näeme, et nende rühmituste tegewus, samuti nagu nende „wanemate wendade“ oma — seisab tööliklassi huwide mahasahkerdamises, nagu seda teeb saha-

riinikaupmees Martna ja piimapulbri sotsialistid Piiskar ja Ko. Majandusline wõitlus sõnades, wõitlus militarismiga paberil — tegelikult aga klassiwõitlusele kahjuliku ja waenulise rahupropaganda tegemine ehk wõitlemine kinnastes — nagu seda teewad metsotsid.

Töölisnoorsoo eelwäe — tema organiseeritud osa kohus on kodanlikes noorsoo organisatsioonides ümbereksiwale töölisnoorsoole ära selgitada nende organisatsioonide õige nägu — ära näidata, et ta seal oma klassihuwide wastu enesele raudu aitab taguda.

Selles selgitustöös seisab töölisnoorsoo organisatsioonidel suur töö ees — eesrinnas

wastaste tundmaõppimine

milleks wastaste organisatsioonide seiskorda, programme ja kõige enam — nende praktilist tööd tundma õppida tuleb, sest niisama kui wäejuht lahingusse minnes püüab ja peab wastast hästi tundma — niisama lahingusse minnes oma

wastastega, et laiemaid töölisnoorsoo hulki nende küüsisid wälja kiskuda — peame neid hästi tundma õppima. Peale selle algama

selgitus- ja kihutustööd

kodanlisnoorsoo ühingutes ümbereksiwatele töölisnoorsoo hulkadele kannatlikult, järjekindlalt ja süstemaatilisel ära selgitades meie wastaste sihte — nende igapäewase praktilise töö arwustiku kaudu.

Selleks tuleb paljastada nende klassi- list sisu — wõidelda kirikute wastu, halastamata materdades militarismi ja mitte vähem halastamata wõideldes patsifismi — klassirahu kuulutajate wastu.

Parempoolsete sotsialistide ja „rewolutsiooniliste sotside“ organisatsioonides ära selgitada sealolewate töölisnoortele nende juudalikku tegewust klassiwõitluses — nende organisatsioonide tegewust rewolutsiooni ja sõja ajal — kus nad alati kodanlusele heaks ja truuks toapoisiks olnud kodanluse klassihuwide kaitsjana töölisklassi omade wastu.

Mälestused koolinoorsoost*).

Kui õhtul hilja wabanen wabrik tahmast, heidan pilgu enda katuskambri aknale. Näen möödanevat all uulitsal kirjumütsilisi mees ja nais-õppurid, lakkingades ja nahkinnastes. Siis tärkab meele wahel mälestusi selle koolinoorsoo „ideelisemast osast“, kellega olnud omal ajal kokkupuuteid. Eks ole teisigi noid endiseid õppureid, kes raputand meeleldi wõi olude sunnil endi jalgelt koolide pehastand tolmud? Eks ole küllalt neid, kes wirelewad praegugi õpetaja-ametniku wägistamise all ning keda demokraatlikud ministrid pole jõudnud weel wälja rookida. Kas peaks nende meeleoludel ja muljetel minuga sarnadust olema koolinoorsoo „ideelisemast osast“?

Aleksander Juhanson.

To mage noormees kerkind mu aiju ju aigkooli päewilt. Astus ühekorra me klassi sisse, pakk „uudismaid“ kaenas. Kõneles ju tol ajal noorsooliikumisest, mis ei liigu ja liikumatusse noorsooliikumise tähe all. Ent ju siis ei wõind ta kõnest arusaada, kas oli Juhanson see naba, mille ümber maailm pidi keerlema wõi keerles tema ise ilmakodanluse naba ümber kui wurrkann?

Hiljem tulid tutwused mitmesugustelt koolinoorsoo kongressidelt ja nõupidamistelt. Kõneles alati wagalt kristlikust moraalist ja karskusest, olgugi et kaua ei tahtnud waikida jutud

wiieteistkümnne tuhandelisest „olengust“ tema omaenda 20-ma sünnipäewa puhul.

Ja laweerida mõistis ta, pööraselt päriwett ujuda. Naeris kõwasti ja plaksutas käsi iga koosolekul wiibiwa koolinooriku tühisemagi sõnajupikese puhul, kuid sääsamas lasi nutulaulu inimsusest, mille kallal noodsamad mehed hirmsamat wägiwaldi pidid tarwitama. Ning ikka liikus tal kassisarnaselt kõrw, kuulatades ühele wõi teisele poole.

Ainult korra löi üle aisa. Kui arwustasime wiimasel „asemikkude kogu“ koosolekul terawalt noorsooliikumise uudismaid, sai ta tõnissonlikult ägedaks ja ütles, et õppiwa noorsoo hulka tulla ka poeselle ning tänawapühkijaid, kes wäljarookimist wajada. Ent siis oli tal ju kindel kodanline majanduslik seisukoht: kuupalk ja stipendium karskusliidult ning kui tuntud sotslik wiinarändaja Ernits Ameerika poole tassutamisel surnud oleks, lootus aupoolest selle asemele saada.

Kuid Ernits jäi elama ja Juhanson karjäär ses suhtes ei õnnestanud. Ei tea, kuhu poole nüüd pöörab. Waid üht tean: kui kestab weel mõni aeg õnnis demokraatia, saab tast üks bauer-weidermann. Ehk kui mitte see, siis martinson kindlasti.

Alex Antson.

Ta erialaks nõis olewat kisa teha. Kisada ja hääletamismotiivide kohta sõna wõtta. Ent tema eesmärk polnud niipalju rahuliku tõusik-

*.) Autori kirjawiis muutmata.

kodanluse keskpärast elu elada, kui kuulsaks saada. Ja see oli temajuures küllalt suur iuimlik egoism.

Pommitasime ühtlasi luuletustega „W a b a M a a“ saba, kus ilmusid temal mõned ja pidid veelgi ilmuma, kui nimetatud lisa poleks mitte seisma jäänud. Koolinoorsoo liitus oli tema radikaal ja opositsioon, muidugi ülalnimetatud sihis. Siiski viimase kongressi puhul olid tema ja Juhansonil wahelised lahkuminekul õige suured: kuna õhtuse kiirrongiga ära sõites Juhanson õnnelikult Tallinna „kooliprellisid“ oma süles magatas, tõmmas Antson waguni ülalkorral rahulist üksiklase und! waid paljate kollaste warbaküünte wälkudes!

Hilem kohtasime kitsaroopalisel. Astus wagunisse, „Spordilehe“ uuem nummer näppude wahel. „Tere!“ hõikas ju eemalt, diskantsis. Kõnelesime weidi. Rääkis, olla nüüd lõök-

sõnadega draamasid kirjutaw wabakirjanik, kes ei omada midagi pääle rahutu hinge ja suure wadsuse. „Ole terwitud tulemast wõitlewa proletariaadi ridadesse!“ ütlesin.

Taatiski „Töörahwa Häälele“ üpris moderni kaastöö. Kuid siis hakkas kodanlistel sportiwõistlusel sentimeetrit närima ja „Sportilehele“ sini-must-walgeid wemmalwõrsse taguma, mida praegugi edasi peksab.

Mõlen nüüd iseendas: Suur Taewane Jumal! Tule maha ja pista inimesele mõistus pähe! Sää! on see selgrootu n. ormees Antson. Istub rahulikult raswase kodanlase laua all ja korjab mahalangend leiwaraasukesi. Siis äkki torkab sellele roostetand sulega kintsu ja — ehmatades määrib walust kohta süljega, palub andeks ja poeb laua alla tagasi.

Kihwtisufg.

MAATÖÖLISNOORSOO WÕITLUS

Klassiõitlus ja maatöölisnoorsugu

Juba esimesel ülemaalisel töölisnoorsoo konverentsil — 5. aug. s. a. — öeldi selge sõnaga, et meie õitlusest 75% maal tuleb ära pidada, sest kolm-neljandikku meie töölisnoorsoost asub ja töötab karjapoistena, sulastena, naisteenijatena, käsitöölisena ja juhuslikkude päewatöölisena maal.

Kui waadelda maatöölisnoorsugu, näeme, et tema seisukord mitmewõrra halwem on linna tööstusnoorsoo omast. Selle tõttu ka madal waimline tasapind, wähearenenud klassiteadwus.

Ja kodanlus, kes kõik abinõud ära kasutab, et eriti töölisnoorsoost endale truid kaitsjat saada, on seni ka maatöölisnoorsoo madalat klassiteadwuse tasapinda selleks kasutanud, et teda pime-silmil enda mõrda wedada töölisnoorsoo ja kogu töölisklassi huwide wastu.

Sellepärast õnnestab kodanlusel marurahwuslust, „püha eraomanduse“ ja kogu kodanlise korra kaitsmise põhimõtteid kõige enim maatöölisnoorsoole sisse kaswatada.

See aga näitab ka, et maatöölisnoorsoole ühes klassiõitluse põhimõttega wõõrad on ka enesehuwid.

Maanoor wastandiks linna töölisnoorele on oma hingeelu poolest koguni teine; maanoor wõib olla wanade eeskujul ootab „paremaid aegu“, et kuidagi tükk maad saada ja ise peremeheks hakata, olgugi, et laiematele hulkadele see täitsa kättesaamatu on.

Töölisnoorsoo organisatsioonid ja üksikud klassiteadlised noored maal peawad ka maanoortele selgeks tegema, et mitte õgiwalt hallparunilt ega kodanliselt walituselt ei tule tema olukorra parandamine waid tema eneselt, kui ta töölisorganisatsioonide ümber koondub. Hallparun ja kogu külakurnajate bande ei maksa oma tööliste niipalju palka, et nad omale maatüki suudaks osta, isegi korralikku äraelamist ei wõimalda kord-korralt halwewad palgaolud maal.

Töölisnoorsoo nõudmistest töökaitse alal, mis eneses 40 punkti sisaldawad on üle kolmandiku maatöölisnoorsoole nõhendud.

Nendes on ülesseatud palga ja tööaja, sotsiaalse kinnituse, terwishoiu ja ametõppuse kohta käiwad nõudmised.

Maatöölisnoorsoo tutvustamine nende nõudmistega ja õitlusele kutsumine nende eest on kogu klassiteadlise töölisnoorsoo kohus.

Meie töö peab erilisel tungima hallparuni rehetuppa, kehwa käsitöölise kambri, saunaütti ja mujale, kus töölisnoorsugu maal asub.

Meie organisatsioonide ülemaakondlised keskkohad peawad enda töö 8 osakonnale juure moodustama üheksanda — töö maatöölisnoorsoo seas.

Side linna ja maa wahel peab kõwene-ma. Altkulmu linna noorte peale waataja maanoorele peab selgeks saama, et töölisnoorsoo seas erinemist olla ei saa, waid eriti nüüd, kus kurnaja surwe meid kord-korralt wiltsamasse seisukorda asetab töölisnoorsoo ühise wäerinna ajaloolise waenlase, kapitalismi wastu peame moodustama.

Selles seisab meil määratu töö ees. Wõideldes teistel töö wäerindadel meame eriti küla-wäerinnale esimese järgu tähtsuse andma, wastasel korral leiab fascism omale kohase pinna maatöölisnoorsoos, rakendades teda töölisklassi õitluse ärakägitamise tööle.

Töölis-talupoegade walitsuse

hüüdsõna aidaku tugewnendada linna- ja maatöölisnoorsoo wahekordi ja huwi äratada klassiõitluse wastu, talle äranäidates, et tõsisemaid parandusi tema majandus — poliitilises ning kultuurilises elus teostab ainult töörahwa — tööliste ja kehwide talupoegade walitsus.

Tööpoe.

Koolipoliitika ja poliitika koolis

Pärnu koolinoorsoost

Kodanlise noorsoo ideeline kokkuvarisemine awaldub siin samuti, nagu igalpool. Kui üldse mingisugusest „liikumisest“ juttu wõib olla, siis ainult Wiljandi kongressi „suurpäewil“. Tagurline kooliwalitsus häwitas peale seda igasuguse tegewuswõimaluse, kuna tegewus alles algamas oli. Ühisreaalgümnaasiumi streigi „lahendamine“ oli reaktsiooni krooniks ja sellest ajast walitseb siin õnнис rahu, nagu demokraatias kunagi.

Kooliwalitsuse armust tegutsewad weel mõned organisatsioonid. Kooli täiendusest pole nad kaugemale saanud.

Keskkoolidewaheline Noorsoo Ühing püüdis läinud aastal wõimude kiuste tegewust wabamale alusele seada. Demokraatlikule korrale oli see muidugi hädaohtlik ja kooliwalitsus ruttas moraalselt abi andma koolipapade tagurlisele osale — ent ühisel jõul sunniti juhatus lahuma, millega wiimased ideenatukesed häwinesid.

Siia on ka omale pesa leidnud kohalikkude fascistide wõsud, kes omale ülesandeks on teinud igalpool töörahwa koosolekuil wahelhaukumas käia ja juudiwastaseid lendlehti kooli wedada.

On weel „Taim“ ja naisgümn. ühing „Lotos“. Esimese tegewus on seisnud omawahelises kiskumises aukohte pärast. Arutatakse ka wahel rahwusküsimust, kuid sellega ei jõuta minewiku üle nutulaulude laulmisest kaugemale. „Lotose“ kohta olgu iseloomustuseks õppurkonna poolt pandud nimi — „Naisklooster“. Tegutsewad weel mõned wäiksed ringikesed koolide juures, kes korraldawad omawahelisi teeõhtuid koolipapade isamaalikkude kõnede saatel. Teised peawad harjutusi end. sõjawäelaste direktorite juhatusel all. See on praeguse kodanlise noorsoo enamuse üldine tegewus ja ideoloogia; proletaarline osa on sellest loomulikult täiesti eemal. T.

9. Noorsoopäew Nõukogude Wenes

Kui mõõdnud rahwuswaheline noorsoo päew oli lääne noortöölistele tõsiseks wõitluspäewaks, siis oli ta Nõukogude Wenemaa töölisnoorsoole päewaks, kus wene töötaw noorsugu oma ühistundet awaldas lääne noortele rakuskätele. Kodanlistes riikides tulid noored palgatöö orjad uulitsale, et demonstreerida wõimul olewa kapitaali wastu. Selle eest maksid nii mitmed ja mitmed proletarsed noored oma wabadusega ja said kodanluse käsualuste „demokraatlist“, wõi mitte-demokraatlist nuuti tunda.

Nõukogude Wenes on aga lugu teine. Septembri kuu esimene pühapäew on riikliselt töölisnoorsoo pühaks kuulutatud. Noorsoole on wõimaldud sel päewal oma jõudude ülewaatust toimetada. Nii kujunes siis ka 9-as noorsoo päew Nõukogude Wenes määratu suureks töölis-talupaja noorsoo klas-

silise ühistunde awaldamiseks kapitali orjahelates waewlewa lääne töölisnoorsooga.

Nende ridade kirjutajal oli wõimalus KNI TK esitajana töölisnoorsoo päewa pidamisest Iwanowo-Wosnesenskis osawõtta. Iwanowo-Wosnesensk ise on üks suurematest tööstuskeskkohtadest Kesk-Wenemaal. Linnas, millel üle 100.000 elaniku, seega umbes Tallinna suurune, on peasjalikult kiutööstus aset leidnud. Töölisi umbes 60.000; noorsoo ühingus noori üle 6.000.

Noorsoo päew algas tegelikult juba laupäewal 1-sel septembril. Enne kella 2 paigutati weoautodele laulu ja muusikakoorid ning kõnelejad ja need sõitsid siis kahes osas wabrikute juure, kus lendawad kontsert-miitingud korraldati.

Sõidawad kohale kaks weoautot: ühes

muusikakoor ja kõnelejad, teises laulukoor. Pasunakoor mängib mingi uiguse tüki, mis töölisi ligi kutsub. Selle järele teatab kõneleja, et noorsoo päewa puhul siin praegu kontsert-miiting korraldakse. Peale laulukoori ettekannet pöörab kõneleja kokku kogunud tööliste poole kõnega noorsoo päewa tähendusest ja ta ülesannetest. Järgneb muusikakoori ettekanne ja autod liiguvad jälle, et teises kohas sama korrata. Sarnaseid

fascism — elagu üleilmiline töörahwa revolutsioon!

Kella 10 paiku hakkavad mitmelt poolt noortööliste tihedad read punaste lippude all miitingu platsile koguma. See plats on iseenesest tähtis, sest et siin 1915. a. streigi puhul sõja vastu väljaastuwate tööliste peale tsari sandarmite poolt lasti.

Ilm on ka suurepäraline. Päike paistab suwise soojusega nilwita taewast de-

9. rahwuswaheline noorsoopäew Iwanowo-Wosnesenskis

kontsert-miitinguid korraldati laupäewa pealelõuna jooksul üle tosina.

Öhtul oli linna raionides töölisnoorsoo koosolekud korraldud. Kolmes raionis ruumikad saalid tungil töölisnoori ja täiskaswanud töölisi täis. Meeleolu elaw. Lastakse elada Saksamaa wõitlemat töölisnoorsugu ja tütatakse toetada Saksamaa proletaarset revolutsiooni. Koosolekud lõppesid näiteringide ettekannetega. Üldiselt wõttis kolmest koosolekust kokku osa üle 5000 proletaarlase.

Pühapäewa hommikul wõib juba kurnis warakult töölisnoori puhtamais riides uulitsal liikumas näha. Linn on end ka lipu ehte seadnud. Lõbusalt lehwidwad hommikuse tuule käes punased riidekangad. Wäljakutsuwalt hüüab kubermangu nõukogu seinalt plakaat: Maha

monstreerijate ridadele ja meelitab wiimase kui töölise toast uulitsale. Kella 11-ks on kõik kohal ja noorsoo päewa pidulik osa algab.

Sirgetes sõjawäelistes ridades seisawad kutseealised (doprisõwniki). Nende kõrwal noored pioneerid — punased skouidid. Neile järgnewad wabrikute, tehaste, töökodade noored. Teisepool platsi punased sportlased — töölisnoorsoo klubide spordi ringide liikmed, spordi ülikondades. Terwitades töölisnoorsoo ridade eest läbiminnas asuwad paraadi wastuwõtjad kõnelewale.

Algab miiting. Terwitustega esiñewad partei ja noorsoo ühingu komiteede sekretärid, KNI Täidesaatwa komitee esitaja, töölisühisuste, noorte pioneeride jne. esitajad. Peale miitingu lõppu asuwad noo-

red rongikäiku ja sammuvad tseremoniaal marsil kõnelejast mööda — töölisühiluste maja poole. Ligi pool tundi läheb, enne kui rongikäik mööda jõuab.

Teist teed mööda rongikäigust mööda sõites jõuame tema esimese otsaga nea ühel ajal töölisühiluste maja ette. Siin peetakse veel paar kõnet ja noored sammuvad organisatsioonide kaupa minema, et kell 4 spordi platsile ilmuda, kus ülekuubernanguline spordi pidustus korraldatud. Rongikäigust ja miitingust osawõtjate arv oli 10.000 ümber.

Kella 4 ajal spordi platsile jõudes leiame siit juba kogu spordiwaie eest. Lühikesed terwitused punastele sportlastele partei ja noorte ühingu komitee ning KNI TK poolt ja pidustused algavad. Osawõtmas on kogu Iwanowo-Wosnesenski töölissportlased ja noored pioneerid. 1000 pealise sportlaste hulga poolt kantakse ette wabad harjutused, mis mulje jätawad millegist tugewast, wõimsast purustamatast. Ei ole üksikuid isikuid, ei ole üksikuid liikmeid, on waid mass-tugew, wõimas, kollektiivne üksus. Sellele järgnewad piramiidid ja lõpuks sportline kombinatsioon — SPARTAK. Sportlased kombineeriwad endist eestpõlts ma-

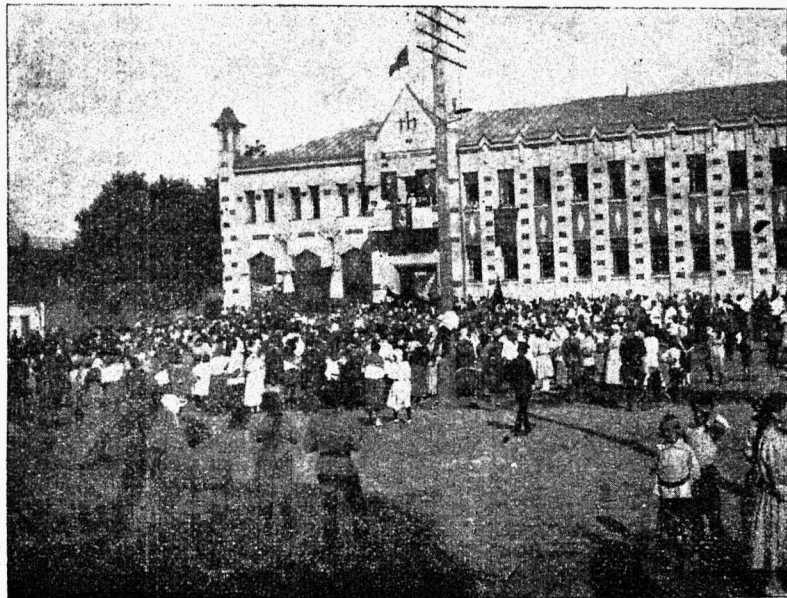
dala, tahapoole libamisi tõuswate tähtedega oma spordi keskorganisatsiooni nime — Spartak.

Õhtu kella 9 aegas algasid igalnool töölistklubides noorte ettekanded ja pidustused. Kanti ette rewolutsioonilisi näidendi ja elawaid pilti. Kinos näidati hinnata rewolutsioonilist pilti mis eriti seks päewaks tellitud.

Kell 12 öösel algas karnewaal. Näiteringid grimeeritult, maskeeritult weoautodel muusikakooridega sõidawad läbi linna ja korraldawad ettekandeid. Miitingu platsil kõnelawal korraldab proletarse kultuuri osakond ettekandeid. Miitingu platsi ümbritsewate majade katuselt lasewad töölisnoorsoolased rakette, mis pimedada öö wahel päewawalgeks muudawad. Siit-sealt ilmub maskeeritud rongikäik tõrwikute walgustusel. Sannub popp oma laia mantliga, fascist musta särgi ja silmade peale tõmmatud kaabuga, raswane nepman ja Nõukogude wabariikide liidu wastu tuldsülitaw inglane — kogu „aus“ publikum on koos. Karnewaal kestis hilja ööni, mil osawõtjad wäsimuse tõttu lahkuma hakkasid.

Sarnane oli noorsoo päew töölis-talu-poegade riigis.

R. Mirring.

9. rahwuswaheline noorsoopäew Iwanowo-Wosnesenskis

ARHIIV
RAAMATUKOGU
H. LEOKÉ

Kroonika

Töölisnoorsooliikumine naabrimail

Töölisnoorsoo seisukord Lätis

Läti oli enne sõda tööstuslikult arenenud maa, tugeva tööliklassiga. Praegu on Läti tööstuslik kõrbe. Suurte tööstusettevõtete asemele on tekkinud väikesed ettevõttekesed, kuhu laiati pillatud tööstusproletariat. Suuremad töölishulgad töötavad transpordi alal, kuid sealgi annab end tuntav tööpuudus tunda, eriti valusalt aga töölisnoorsoole.

Näituseks töötas Läti ametlike andmete järele Riia ettevõtetes 1921 a. 1447 noortöölist; 1922 a. juuni kuus oli neid juba 1096, aga 1923 aasta esimeseks jaanuariks kõigest 600. Sajad noortöölistes heidetakse tänawale.

Kuid Läti demokraatia heidab noortöölisti veel mujale, kui nad end wägusi kurnata ei lase — trellide taha.

Tööttingimised ei ole ei paremad ega halwemad Eesti omadest. Noortöölisti sunnitakse siingi töötama 10—12 tundi päewas. Samane lugu on palgatingimistega — teenitakse 30—50 Läti rubla päewas, 10 tunnilise tööpäewa juures. See kõik teeb Läti noortööliste küpseks klassiwoitlusele. Läti töölisnoorsoo woitlust juhib Läti K.N.Ü., kes töötab pöranda all. Töölisnoorsoo hulkades on Läti K.N.Ü. suur poolehoid, kuna Läti sotside noorsugu, töölisnoorsoo legaalsete organisatsioonide tööst kõrwal seisab.

Läti legaalsed noorsoo organisatsioonid — töölisühisuste noorte seksioonid on pidanud terve rida rüüstamisi läbi elama, mis tööd osalt on takistanud. Wiimaste juuli ja augusti rüüstamise ajal heideti ligi 200 noortöölist wangi. Kuid kõige nende sündmuste kiuste pidas Läti K.N.Ü. oma III pörandaaluse kongressi Lätis juulikuul lõpul ära. Kongress wõttis wastu terve rea otsuseid antimilitaristilise ja antifascistilise woitluse kohta, samuti ka ühingu sisemises tegevuses.

Waatamata rasketele hoopidele, mida annud walge terror, on ühingu koosseis ja organisatsiooniline aparaat siiski terweks jäänud. See on aga tõelik tunnistus sellele, et ükski kaitsepolitsei meeletus ei suuda ühingu tegevust ei minutikski seisma jätta, ega lähmata tema häält.

Töölisnoorsoo woitlus Leedus.

Demokraatlikes Leedus töötab K.N.Ü. pörandaall. Leedu töölisnoorsool on tulnud palju ohwreid kanda — kodanluse terrof on oma terawama otsaga just töölisnoorsoo wastu sihitud. Iga suurema wäljaastumise peale wastatakse arreteerimisega ja türmi toppimistega. Töölisnoorsoo seisukord on õige wilets. Tööpuudus on suur. Palgatingimised räbalad; ennesõjaaegsetest 4—5 korda madalamad. Töötatööliste ei anta mingisugust toetust. Tõdkaitseseadused on ainult tööliste üle hirwitamiseks, tööandjad neist kinni ei pea. Ühinemise wabadust õieti polegi. Töölisühisuste tegewus on piiratud.

Raudteetöölistel on igasuguste palgawõitlusorganisatsioonide asutamine läiesti keelatud. Noorte osakondade wastu töölisühisuste juures wõtub kaitsepolitsei alalisi rüüstamisi ette. Kownos arreteeriti noorte osakondade koosolekutel korraga 200 noortöölist. Hiljuti keelati töölisühisuste keskbüroo tegewus.

Leedu külades on pappidel weel suur mõju noorsoo peale. Wiimased kasutawad oma mõju fascismi ideede laiati laotamiseks, selle organiseerimiseks ja õhutamiseks. Selle mõju häwitamiseks on töölisnoorsugu siiski agaralt tegevuses, kuigi surwe õige tugew on.

1922 a. jooksul on üksik Kowno keskwangimajast 160 noortöölist läbi käinud, nende hulgas ka palju rewolutsioonilisi sõdurisi. Leedu demokraatlike wangi wõitluse korra iseloomustamiseks olgu öeldud, et 1922 a. talwe kuude jooksul suri wangimajas 9 seltsimeest.

1921—1922 a. jooksul kuulutasid noored poliitilised wangid 15 näljastreiki, neist kestis üks 9 päewa, kaks 6 päewa ja teised 3—4 päewa. Streikijad nõudsid wangi peksmise lõpetamist, toitude parandamist, kartsadest wabastamist j.n.e.

1921—1922 a. mõisteti surma neli noort seltsimeest, nendest wiidi ühe kohta otsus täide kuna kolme otsus eluaegseks sunnitööks muudeti. Ka töölisnoorsoole kaastundwat koolinoorsugu arreteeritakse. 1922 a. arreteeriti 60 Kowno õhtukooli õpilast.

Kõik see ei suuda maha suruda Leedu töölisnoorsoo liikumist. Politsei nuudiga pole kunagi töölisliikumist häwtada suudetud ja seda ei suuda taha ka Leedu sandarmid ja kaitsepolitseinikud ning fascistid. Wastu oksa — Leedu töölisnoorsoo woitlusread suurewad ja tugenewad aina. Leedu kommunistlikul Noorsoo Ühindul on praegu üle 400 liikme. Sotside noorsoo ühingus, millel laiad töötamise woimalused, on waewalt sama palju liikmeid. Suur osa Leedu noorsotse on kaitsepolitsei teenistuses.

L.K.N. Ühingul ilmub kolm pörandaalust ajakirja. Iseäranis agaralt töötatakse militarismi ja fascismi wastu.

Leedu seltsimehed sammuwad wõideldes raskel Kolgata teel siiski julgesti käsikäes kõigi maade woitlewa töörahwaga.

Töölisnoorsoo rüüstamised Soomes.

Soome töölisnoorsugu on aasta jooksul mitu rüüstamist üle elanud. Esimene oli aprillis, teine nüüd augustis.

Peale klassisõja lõppu, 1920 a. algasid Soome töölisnoorsoolased oma organiseerimist. Asutati sotsialistlik noorsoo liit, millel kohtaael üle saja osakonna. Liikmete arv tõusis kuni 10.000. Liit andis oma ajakirja „Nuori Työläinen“ wälja. Liidul oli õige suur mõju terve Soome töölisnoorsoo liikumise peale. Liidu tegevuse mõjul kaotas sotslik noorsoo liikumine oma poolehoiu. Töölisnoorsoo poliitiline ja majanduslik woitlus wõttis liidu juhtimisel

hoogu. Käesoleva aasta aprillis suluti liidu tegewus. Hulk aktiivsemaid tegelasi arreteeriti ja anti kohtu alla.

Selle peale vaatamata ei saadud Soome rewolutsioonilise töölisnoorsoo liikumise tõusu kaugeltki halwata. Juba sama aasta mai algul läheb korda registreerida uut sotsialistliku noorsoo organisatsiooni. Liikmete arv hakkab jälle suure hooga kasvama. Juba juuli lõpuks on organisatsioonil ligi 80 osakonda üle 6000 liikmega. Tegewus muutub õige aktiivseks. Rahwuswaheline lastenädal, mis noorsoo organisatsioonide korraldusel peeti, oli õige masseline. Nädala jooksul or-

ganiseeriti ühinguisse kümned tuhanded töölislapsed.

Töölisnoorsoo palgawõitlusest wõtsid noorte organisatsioonid õige energiliselt osa. Ehitustööliste streik, millest palju noortöölisi osa wõttis, kestis Helsingis terve suwe läbi, sest selle juhtimine oli hästi korraldatud.

Augusti algul algasid rüüstamised. Üle kahesaja tegelase arreteeriti. Seal hulgas suluti ka kõik töölisnoorsoo organisatsioonid ja arreteeriti töölisnoorsoo liikumise aktiivsemad tegelased. Kuid soiku ei jäänud asi siiski. Kuigi pole olemas organisatsioonilist liikumist, siiski on töölisnoorsugu igal pool tegewuses.

Töölisnoorsoo liikumine wälismail.

Rootsi

Rootsi töölisnoorsugu asub omas rõnuwas enamuses rewolutsioonilisel platwormil.

Aastal 1907 tekkis Rootsis esimene töölisnoorsoo organisatsioon „Rootsi Sotsialdemokraatiline Noorsoo Liidu“ nime all, ja kogus warsti üle 20.000 liikme.

Kui Kommunistline Internatsionaal oma tegewust alustas ja rewolutsioonilise proletariaadi wõitlusriidade ette otsa asus, otsustas ka Rootsi Sotsialdemokraatiline Noorsoo liit ühineda Kommunistlise Noorsoo Internatsionaaliga, wõttes omaks tema põhimõtted ja wõitlustaktika.

Ühtlasi otsustati ka Liidu nimetus ümber muuta „Rootsi Kommunistlikeks Noorsoo liiduks“.

Rootsi sotsialdemokraadid katsusid uut wõimsat Kommunistlist Noorsoo liitu lõhestada, kutsudes 1920. aastal ellu uue „Rootsi sotsialdemokraatiline Noorsoo liidu“.

Milline oli aga sotsialdemokraatide ehmatus, kui nad nägid, et uue liidu juure waewalt 2000—3000 liiget suutsid tõmmata, kuna suurem osa töölisnoorsugu kommunistlike noorsoo liidu juure edasi jäi.

Ennem lõhenemist oli Liidul 20.000 liikme ümber, minewal aastal aga oli juba Liidul üle 500 osakonna, peale 30.000 liikmega.

Siit wõime näha, milliseid edusamme rewolutsiooniline noorsoo liikumine Rootsis on teinud.

Rootsi kom. noors. liit on üheks Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali suurremaks ja teguwõimsamaks osakonnaks.

Rootsi Kommunistline Noorsoo Liit annab wälja oma häälekandjat „Stormklackan“, mis 20.000 eksemplaaris laiali läheb.

Rootsi sots.-dem. noorsoo liit annab ka wälja oma häälekandjat, nimega „Frihet“, mida aga ainult 2000 eksemplaaris trükitakse.

Ka koolinoorsugu, kes mujal maadel õige loiult töölisnoorsoo liikumisest osa wõtab, on Rootsis kaunis aktiivseltegewusse rakendatud.

Wäiksemates linnades, kus suurtööstus ja wabrikud puuduwad, sammub ta sagedasti kommunistlike noorsoo liikumise eesotsas.

—Vivo.

Norra

Norra K. N. Ühingul on wiimastel aastatel wäga rasketes oludes töötada tulnud. Parteiliste ülesannete ühendamise otsekoheste noorsoo ülesannetega ei ole kerge ülesanne. Selle peale vaatamata on ühingu keskkomitee palju tööd ära teinud.

Pärast Kom. Internatsionaali täidesaatwa komitee laiendatud istangut on kriis Norra parteis ikka suurenenud. Kommunistline noorte ühing, wäljaarwatud kaks osakonda ja grupid Kristiaanias, on kindlalt asunud K. I. platwormil ja wõitlust pidanud Täidesaatwa Komitee laiendatud istangu otsuste teostamiseks.

Augusti algul oli üleriikline komitee istang, kus rea päewaküsimuste kohta seisukoht wõeti, keskkomitee seisukoht parteitüli suhtes heaks kiideti ja edaspidised juhtnõõrid kollektiivide loomiseks, poliithariduslikeks tööks ja majanduslikeks wõitluseks wälja töötati.

Poolamaa

Surwe Poolamaa kommunistliku noorsoo wastu kestab edasi. Warschawis ja mujal oli 20 uut wangistust. Senini on korda läinud ajakirjandust (legaalset ja illegaalset) wälja anda.

Sotsiaal-isamaalisel parteil oli uus äpardus noorte organisatsiooni loomisega: nende poolt toetatud noorte ühing sattus kommunistide mõju alla ja töötab nüüd illegaalselt.

Tsheho-Slowakkia

Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali tugewamate organisatsioonide seast tugewam organisatsioon, Tschecho-Slowakkia K. N. Ü. sattus reaktsiooni ohwriks. Ühing aeti laiali ja oli sunnitud poollegaalselt töötama. Selle hoobi sai ühing peasjalikult oma antimilitaristliku propaganda tõttu, mis kodanlisele walitussusele hädaohtlik oli.

Waatamata ühingu keskkomitee areteerimisele, jäi organisatsioon siiski püsima ja jätkab oma tööd. Regulaarselt ilmub kommunistliku noorsoo häälekandja, „Kommunistline noorsugu“. Rüstamine mõjus siiski niiwõrd organisatsioonile, et tuli organisatsiooni paiguti uuesti üles ehitada. Nüüd on organiseerimise ajajärk möödunud, luuakse järjekindlalt wabriku ja tehaste rakukesi, selle tõttu kindlustab ühing kõige paremine end reaktsiooni wastu.

Tsheho-Slowakkia noored kommunaarid on asunud energilisele organiseerimise tööle. Mäekaewandustes töötab 20.000 noortöölise ümber, kes weel ametiühisusegi pole koondatud. Nende organiseerimise on K. N. Ü. üheks oma tähtsamaks ülesandeks seadnud.

9. rahwuswahelist noorsoopäewa pühitseti laialiselt, sellepeale waatamata, et politsei osa koosolekuid ja demonstratsioone ära keelas.

Partei tööst wõtawad noored aktiivselt osa.

Saksamaa

Saksamaa K. N. Ü. liigete arw tõuseb kiirelt ja ulatab praegu 40.000. Büroo istangul anti aru 140 wabriku kollektiivi loomisest. Ühingu reorganiseerimine kollektiiwide alusele edeneb kiirelt ja annab häid tagajärgi.

Ühingu tegewus praegusel silmapilgul on juhitud jõude koondamisele ja walmisseedmisele eelseiswateks wõitlusteks. Ka 9. rahwuswaheline noorte päew möödus jõudude sisemise ja wälimise mobiliseerimise lipu all. Waatamata kõigist keeludest ja waheseegamistest, läks ta hiilgawalt korda. Üle 100.000 noortöölise järgnesid K. N. Ü. wõitlushüüdele,

mis annab head tunnistust K. N. Ü. mõjust organiseerimata noortöölise hulka.

Wastaste organisatsioonides, selle wastu on märgata üldist lagunemist. Thüringenis lahkus sotslikust noorteühingust hulk juhtiwaid tegelasi, mitte rahul olles partei koalitsiooni poliitikaga ja ühingu ainult kultuurpoliitilise tegewusega.

Elsas-Lothringen

Wiimase aasta jooksul on Elsass-Lothringeni ühingul (Prantsusmaa K. N. Ü. osakond) tulnud kannatada rasket tagakiusamist.

Kom. Noor. Internatsionaali poolt Ruhri okkupatsiooni puhul wäljaantud lendlehe äratrükkimise, edasiandmise ja tema põhimõtetele kõnelemise eest on hulk noori seltsimehi pikemaks ajaks wangi mõistetud.

Sama saatuse on ka tabanud K. N. Ü. üleskutse äratrükkijaid ja laialilaotajaid.

Prantsusmaa

Wiimase kahe kuu jooksul on Prantsusmaa K. N. Ü. 900 uut liiget juure wõitnud ja oma häälekandja tiraashi 2000 eksemplaari wõrra tõstnud.

Ühest rahwuswahelisest demonstratsioonist Lyonis wõttis 10.000 inimest osa, Grenoblis ja Etiennis 2000. Kõigil koosolekutel kõnelesid Saksamaa, Shweitsi, Belgia, Hispaania ja Itaalia esitajad.

Inglismaa

Inglismaa K. N. Ühingu tegewuses on wiimase paari kuu jooksul edu märgata. On wõetud ette sõitusi prowintssidesse, osakondade loomiseks ja liigete juurewõitmiseks. Londonis ja Edinburgis on loodud uusi wabrikute kollektiive.

Majanduslise wõitluse ja antimilitaristlise kihutustöö alal jätab ühingu teenus palju soowida, kuid alus edurikkamaks tööks ka sel alal on pandud.

Talwise hooaja poliithariduslikeks tööks on kawa wälja töötatud ja mitmes osakondades on käimas kursuste korraldamine.

Ühingu häälekandja „Noor Töölise“ lugejate arw kaswab iga kuuga.

Rahwuswahelisel lastenädalal korraldati wäga mitmel pool laste koosolekuid, kontserte, pidusid jne. Manchesteris segas politsei laste demonstratsioo-

nide wahle, ära keelates deklamatsioonid, laulud ja ka tantsud. Edinburghis wiisid seltsimehed läbi laialdase kihutusnädali koosolekutega koolides, wabas looduses, pidustustega ja mängudega. Dundee lastegruppide poolt tehti lastenädali jooksul palju tööd ära. Koosolekute poolt saadeti terwitusi Ruhri lastele jne. Loodi uusi lastegruppe.

Inglismaa Kommunistlik Noorsoo Ühing ei ole weel suutnud suuri tagajärge saawutada. Peapõhjuseks on kogemuste puudumine, sest et töölisnoorsoo liikumist Inglismaal seni ei olnud. Töölisnoorsoo organiseerimise alal teeb esimesena alles K. N. Ü. samme. Neid wäikesteid tagajärge, mis seni saawutatud, tuleb õigemini suurteks pidada. Inglismaa K. N. Ü. sammub praegu kindlasti Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali poolt äramärgitud radadel.

Bulgaaria

Walge terror ja reaktsioon kaswawad iga päewaga. Iseäranis tagakiusatud on kommunistiline noorsugu. Kõik K. N. Ü. poolt korraldatawad koosolekud, ka organiseerimise koosolekud, on keelatud. Tabades niisuguseid koosolekuid, arreteeritakse koosoleku juhatajad, kõnelejad ja mitmel juhtumisel on wangistatud koosolejad.

Ülemaa masseliselt arreteeritud ja mahalastud kommunistidest on suur osa kom. noorsoo ühinglasi.

Itaalia

Fascistisel walitsusel ei ole korda läinud Itaalia kommunistlike noorsoo tööd takistada. Rasked hoobid ühingu keskkomitee liigete arreteerimise näol, on ainult ajutiselt tööd raskendanud.

Itaalia K. N. Ü. konwerents, mis 20.—22. augustil illegaalselt ära peeti, näitas, et ühing jälle ülemaalises ulatuses korralikult töötab.

Peale pikema põhimõttelise resolutsiooni fascismi ja tema wastu wõitlemise üle wõttis konwerents wastu praktilisi otsuseid wabrikute kollektiwide loomise, majanduslike wõitluse ja poliithariiuslike töö kohta. Wabrikute kollektiwide loo-

mine, millega igalpool algust tehtud, loob ühingu tugewad juured noortööliste hulkades, mida ükski Mussolini wäljakiskuda ei suuda.

Õöl wastu 9. septembrit, ähwardawa sõja hädaohu puhul, laotati KNU poolt kõigis suuremates Itaalia linnades 50.000 eksemplaari sõjawastast lendlehte laiali.

Ameerika

Siin on seisukord parem kui Inglismaal, peale Kommunistliku Noorsoo Ühingu teisi töölisnoorsoo organisatsioonide siin ei ole. See kergendab kõigiti Kommunistliku Noorsoo organisatsiooni arenemist. Ameerika Kommunistlikul Noorsoo Ühingu on umbes 2000 liiget. Tema peatum asub tööstusraioonides. Peale selle, kui ühing omale legaalsed töötamise wõimalused kätte wõitis, asus ta oma organisatsiooni üles ehitama. Ühingu pea tähelpanu on nüüd koondatud wabriku ja tehaste rakukeste loomisele ning majanduswõitluse ja antimilitaristliku propaganda korraldusele. Wabriku ja tehaste rakukeste loomise tingimised on head, mille tõttu ühingu wõimalik on alust panna massilise organisatsiooni arenemisele. Noorsoo kurnamine on äärmiselt tugew, ühingu majanduswõitluse loosungid leiwad head pinda töölisnoorsoo hulkades.

Argentiina

Augusti kuu algul peeti Buenos-Aires'is teine Argentiina K. N. Ü. kongress ära. Kongress andis rõõmustawa pildi kiirest kommunistlike noorsoo- ja lasteliikumise kaswust. Noorteühingul on pealinnas 14 korralikult töötawat noorte gruppi ja teistes suuremates linnades kokku 11. Endiselt häid tagajärge wõidi konstateerida lasteliikumise alal.

Kanaada

Kanaada Kom. Noorsoo Ühing awaldab energilist tegewust. Wõeti osa antimilitaristlike nädala korraldamisest, wälja andes „Sõjawastase manifesti“, mida kümnetuhandetes eksemplaarides koosolekutel, uulitsatel ja töökohtades laiali laotati.

Töökohtades on käsil kollektiwide asutamine.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja A. Kõrgema.

O.-ü. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

